

EØS-tillegget

ISSN 1022-9310

Nr. 34

til Den europeiske
unions tidende

21. årgang

12.6.2014

	I	EØS-ORGANER	
	1.	EØS-komiteen	
	II	EFTA-ORGANER	
	1.	EFTA-statenes faste komité	
	2.	EFTAs overvåkningsorgan	
2014/EØS/34/01		Vedtak i EFTAs overvåkningsorgan nr. 496/13/COL av 11. desember 2013 om finansieringen av Harpa konserthus og konferansesenter (Island)	1
2014/EØS/34/02		Vedtak i EFTAs overvåkningsorgan nr. 91/14/COL av 26. februar 2014 om det norske regionalstøttekartet 2014–2020 (Norge)	18
	3.	EFTA-domstolen	
	III	EU-ORGANER	
	1.	Kommisjonen	
2014/EØS/34/03		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.7188 – Remondis Nederland/SITA Recycling Services/JV) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	24
2014/EØS/34/04		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.7216 – Reggeborgh/Argos Energy Group)	25
2014/EØS/34/05		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.7219 – Sonaci/DTS/Sonaci DT) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	26
2014/EØS/34/06		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.7265 – Zimmer/Biomet)	27
2014/EØS/34/07		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.7301 – PAI Partners/Euro Media Group) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	28
2014/EØS/34/08		Vedtak om å avslutte formell granskning etter tilbaketrekking fra medlemsstatens side – Statsstøtte – Slovenia (Artikkel 107–109 i traktat om Den europeiske unions virkemåte) – Kommisjonsmelding i henhold til artikkel 108 nr. 2 TEUV – Tilbakekalling av forhåndsmelding – Statsstøtte SA.33707 (2013/C) – Regionalstøtte til Revoz d.d.	29

2014/EØS/34/09	Vedtak om å avslutte formell gransking etter tilbaketrekking fra medlemsstatens side – Statsstøtte – Portugal (Artikkel 107–109 i traktat om Den europeiske unions virkemåte) – Kommisjonsmelding i henhold til artikkel 108 nr. 2 TEUV – Tilbakekalling av forhåndsmelding – Statsstøtte SA.34764 (2012/C) – Regionalstøtte til Europac Kraft Viana, SA	29
2014/EØS/34/10	Kommisjonsmelding i henhold til artikkel 16 nr. 4 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1008/2008 om felles regler for drift av lufttrafikk i Fellesskapet – Forpliktelse til å yte offentlig tjeneste med hensyn til ruteflyging	30
2014/EØS/34/11	Kommisjonsmelding i henhold til artikkel 17 nr. 5 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1008/2008 om felles regler for drift av lufttrafikk i Fellesskapet – Anbudsinngivelse i forbindelse med forpliktelse til å yte offentlig tjeneste med hensyn til ruteflyging	30
2014/EØS/34/12	Melding fra den polske regjering vedrørende europaparlaments- og rådsdirektiv 94/22/EF av 30. mai 1994 om vilkårene for tildeling og bruk av tillatelser til å drive leting etter og utvinning av hydrokarboner i området konsesjonsblokk nr. 107	31
2014/EØS/34/13	Innngivelse til å sende inn søknader – 2014 – Unionens tredje handlingsprogram på området helse (2014–2020)	32

EFTA-ORGANER

EFTAS OVERVÅKNINGSORGAN

VEDTAK I EFTAS OVERVÅKNINGSORGAN

2014/EØS/34/01

nr. 496/13/COL

av 11. desember 2013

om finansieringen av Harpa konserthus og konferansesenter

(Island)

EFTAS OVERVÅKNINGSORGAN (HERETTER KALT OVERVÅKNINGSORGANET) HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (heretter kalt EØS-avtalen), særlig artikkel 61 nr. 3 bokstav c) og protokoll 26,

under henvisning til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (heretter kalt overvåknings- og domstolsavtalen), særlig artikkel 24,

under henvisning til overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 (heretter kalt protokoll 3), særlig del II artikkel 7 nr. 3,

etter å ha oppfordret berørte parter til å inngi kommentarer i henhold til disse bestemmelser⁽¹⁾, og etter å ha tatt disse kommentarene i betraktning,

og ut fra følgende betraktninger:

I. FAKTISKE FORHOLD

1. Framgangsmåte

- 1) Overvåkningsorganet mottok 19. september 2011 en klage (dok. nr. 608967) om påstått subsidiering fra den islandske stat (heretter kalt staten) og Reykjavik kommune (heretter kalt kommunen) av konferansetjenestene og restaurant-/cateringtjenestene i Harpa konserthus og konferansesenter (heretter kalt Harpa).⁽²⁾
- 2) Etter å ha mottatt alle relevante opplysninger fra islandske myndigheter og drøftet saken på et møte 5. juni 2012⁽³⁾, besluttet Overvåkningsorganet ved vedtak nr. 128/13/COL av 20. mars 2013 å innlede formell undersøkelse av mulig statsstøtte i forbindelse med finansieringen av Harpa konserthus og konferansesenter ("vedtak nr. 128/13/COL" eller "åpningsvedtaket").
- 3) Islandske myndigheter sendte inn merknader til Overvåkningsorganets vedtak ved brev av 28. mai 2013 (dok. nr. 673762). Saken var dessuten gjenstand for drøftinger mellom Overvåkningsorganet og islandske myndigheter på pakkemøtet i Reykjavik 4. juni 2013.
- 4) Overvåkningsorganets vedtak nr. 128/13/COL ble 8. august 2013 kunngjort i *Den europeiske unions tidende* og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*. Berørte parter fikk en måned på å inngi sine merknader til Overvåkningsorganets åpningsvedtak. Det ble ikke mottatt merknader fra berørte parter.

⁽¹⁾ EFTAs overvåkningsorgans vedtak nr. 128/13/COL av 20.3.2013 om å innlede formell undersøkelse av mulig statsstøtte i forbindelse med finansieringen av Harpa konserthus og konferansesenter, offentliggjort i *Den europeiske unions tidende* C 229 av 8.8.2013, s. 18 og EØS-tillegget til EUT nr. 44 av 8.8.2013, s. 5.

⁽²⁾ I dette vedtak omfatter ordet "Harpa" selve bygningen og dens fasiliteter.

⁽³⁾ Nærmere opplysninger om brevvekslingen finnes i nr. 2–5 i Overvåkningsorganets vedtak nr. 128/13/COL.

2. Beskrivelse av tiltaket

2.1 Generelt

- 5) I vedtak nr. 128/13/COL vurderte Overvåkningsorganet finansieringen av Harpa konserthus og konferansesenter. Harpa er en flerbruksbygning i Reykjavik sentrum som for tiden eies av den islandske stat (54 %) og Reykjavík kommune (46 %), som sammen finansierer bygget.

2.2 Bakgrunn

- 6) I 1999 kunngjorde Reykjavíks ordfører og representanter for den islandske regjering at et konserthus og konferansesenter ville bli oppført i sentrum av Reykjavík. Ved utgangen av 2002 undertegnet staten og kommunen en avtale om prosjektet, og året etter ble selskapet Austurhöfn-TR ehf. opprettet med det formål å føre tilsyn med prosjektet.⁽⁴⁾
- 7) Harpas opprinnelige forretningsmodell var at en privat aktør skulle ha ansvaret for oppføringen og driften av bygningen og få årlige bidrag fra Staten og Kommunen. I april 2004 kunngjorde Ríkiskaup (senteret for offentlige innkjøp) en forhåndutvelgingsprosess for prosjektet, og i 2005 konkluderte en vurderingskomité med at et tilbud fra aksjeselskapet Portus ehf. var det gunstigste av de fire tilbudene som var mottatt. Deretter inngikk staten og kommunen en avtale ("prosjektavtale") med Portus om oppføringen og driften av konsert- og konferansesenteret.⁽⁵⁾ I 2008 etter det finansielle sammenbruddet opplevde imidlertid den utvalgte private partneren alvorlige økonomiske vanskeligheter og måtte trekke seg fra prosjektet, og derfor ble oppføringen av Harpa lagt på is.
- 8) Da den private partneren trakk seg fra prosjektet var omtrent halvparten av Harpa allerede bygget, og islandske myndigheter måtte derfor treffe en beslutning om Harpas framtid. Ifølge islandske myndigheter var det tre muligheter på dette tidspunktet:⁽⁶⁾
- a) Det var mulig å fortsette prosjektet med offentlige midler. Kostnaden for dette ble på det tidspunktet anslått til rundt ISK 13 milliarder.
 - b) Den andre muligheten var å utsette byggingen av Harpa. Dette ble på det tidspunktet anslått å koste rundt ISK 19 milliarder.
 - c) Den tredje muligheten var å stanse prosjektet på ubestemt tid eller til og med rive det som allerede var bygd. Kostnaden for å stanse prosjektet ble anslått til rundt ISK 10 milliarder.
- 9) Det var også klart at en halvferdig bygning på størrelse med Harpa i hjertet av byen ville skape problemer på lang sikt, og verdien ville gå tapt. Det ble dermed ikke ansett som gjennomførbart å stanse prosjektet, ettersom det var brukt enorme ressurser på å starte det, og det ville bli meget kostbart og vanskelig å gjenoppta det på et senere tidspunkt. I februar 2009 ble derfor Reykjavíks ordfører og utdanningsministeren enige om at staten og kommunen skulle fortsette oppføringen av prosjektet uten den private partneren.⁽⁷⁾
- 10) Austurhöfn-TR ehf. tok dermed over prosjektet, og planene ble gjennomgått for å finne rimeligere løsninger på byggeprosessen og utformingen av huset. I en pressemelding fra staten og kommunen ble det erklært at overtakelsen var en midlertidig løsning, og at eierskapet til og finansieringen av Harpa ville bli gjennomgått når økonomien var kommet på fote igjen. Prosjektavtalen ble endret i 2010 for å gjenspeile den nye prosjektledelsen og den private aktørens tilbaketrekning⁽⁸⁾, og oppføringen ble gjenopptatt. Landsbankinn avskrev effektivt en stor andel av investeringskostnadene, og all aksjekapital ble strøket i prosessen. Oppføringen av Harpa ble fullført i 2011, og bygningen ble formelt åpnet 20. august 2011.
- 11) Inntil nylig var flere aksjeselskaper involvert i driften ved Harpa, nemlig Portus ehf., som var ansvarlig for Harpa eiendom og drift, og Situs ehf., som var ansvarlig for andre bygninger som var planlagt i det samme området. Portus hadde to datterselskaper: Totus ehf., som selv eide eiendommen, og Ago ehf. som hadde ansvaret for all virksomheten i Harpa og som leide

⁽⁴⁾ Ytterligere opplysninger om Austurhöfn-TR ehf. finnes på nettstedet deres: <http://www.austurhofn.is/>.

⁽⁵⁾ Prosjektavtale mellom Austurhöfn-TR ehf. og Eignarhaldsfelagid Portus ehf, underskrevet 9. mars 2006.

⁽⁶⁾ Se brev fra islandske myndigheter av 28. mai 2013 (dok. nr. 673762).

⁽⁷⁾ Uttalelse fra kultur- og utdanningsdepartementet finnes på Internett: <http://www.menntamalaraduneyti.is/frettir/Frettatilkynningar/nr/4833>

⁽⁸⁾ Endret og justert prosjektavtale mellom Austurhöfn-TR ehf. og Eignarhaldsfelagid Portus ehf, underskrevet 19. januar 2010.

eiendommen av Totus. Situs hadde også to datterselskaper: Hospes ehf., som ville ha eid og drevet et hotell som skal bygges i området, og Custos ehf. som skulle eie og drive eventuelle andre bygninger i området.

- 12) For å gjøre driftskostnadene så lave som mulig og øke effektiviteten besluttet styret i Austurhöfn-TR ehf. i desember 2012 å forenkle Harpas driftsstruktur ved å slå sammen de fleste av aksjeselskapene som var involvert i driften til ett selskap. Staten og kommunen dannet derfor selskapet Harpa konserthus og konferansesenter ehf. (i. Harpa tónlistar- og ráðstefnuhús ehf.) som skal føre tilsyn med all virksomheten i Harpa. Forenklingen av Harpas infrastruktur inngår i en langsiktig plan om å gjøre Harpas virksomhet bærekraftig.

2.3 Hensikten med og målet for Harpa-prosjektet

- 13) Ifølge islandske myndigheter skal Harpa være et forum for allsidig og ambisiøs musikk og kulturliv på Island med det formål å fremme det beste islandske artisten har å tilby hver gang, med særlig vekt på allsidige musikkopplevelser. Harpa er dessuten ment å være en kilde til nyskaping på den islandske kultur- og musikkscenen, og det vil bli lagt vekt på internasjonale forbindelser slik at Harpa skal være verdt turen til Island for utenlandske artister.
- 14) Harpa er dessuten ment å være et forum for alle slags konferanser, møter og samlinger, både innen- og utenlandske, og å styrke Islands stilling som en arena for internasjonale konferanser ved å tilby tjenester og konferansesaler som kan sammenlignes med konferanseanlegg i andre land. Harpa skal også fremme turisme på Island og styrke Reykjavik sentrum ved å være et sentrum for alle islendinger i området og et reisemål for besøkende, både islandske og utenlandske, som ønsker å få kjennskap til bygningen og benytte de tjenestene som tilbys samt berike seg på husets arkitektur og kunsten som stilles ut i bygningen.
- 15) Det islandske symfoniorkester, den islandske opera og Reykjavik Big Band har inngått langsiktige avtaler om bruk av visse fasiliteter i Harpa. I tillegg har Harpa plass til konferanser samt ulike kunstarrangementer, som pop- og rockekonserter med både islandske og utenlandske artister. Annen virksomhet i Harpa, for eksempel catering, restauranter, en musikkforretning og en møbelbutikk, drives av private selskaper som leier lokaler i Harpa. Disse fasilitetene leies ut til de private aktørene på markedsvilkår og var omfattet av offentlige anbudskonkurranser der de gunstigste tilbudene ble akseptert.
- 16) Før Harpa ble oppført, hadde ikke Island noe konserthus med egnet akustikk som hadde plass til flere enn 300 mennesker og som kunne innrette for både det islandske symfoniorkester og den islandske opera. Islandske myndigheter mente derfor at det var nødvendig å bygge et kulturhus slik at Islands innbyggere kunne få oppleve musikk og kunst. Med henblikk på konferanseanlegg var det ifølge islandske myndigheter ingen konferansesentre eller -anlegg på Island som var i stand til å holde store konferanser.

2.4 Harpas fasiliteter

- 17) Harpa er på 28 000 kvadratmeter og ligger i Austurbakki 2 i den gamle havnen i Reykjavik. Huset er formgitt av danske Henning Larsen Architects i samarbeid med det islandske arkitektkontoret Batteríð arkitektar. Kunstneren Ólafur Elíasson gav i samarbeid med arkitektene form til glasstrukturen rundt huset. Artec Consultants Inc er ansvarlige for akustikken, lydisolering og konsertsalens utforming og lydutstyr.
- 18) Målet med husets utforming er å sikre mangfoldighet og gode fasiliteter for alle typer konserter og konferanser, og gir islendinger et anlegg som før ikke var tilgjengelig i landet. Harpa har allerede vunnet priser for konsertfasilitetene, og ble av Gramophone magazine utpekt som ett av det nye årtusenes beste konserthus og som beste scene i 2011 av tidsskriftet Travel & Leisure. Harpa ble dessuten tildelt Mies van der Rohe-prisen 2013, Den europeiske unions pris for samtidsarkitektur.⁽⁹⁾

⁽⁹⁾ Pressemelding finnes på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-376_en.htm

- 19) Her følger en oversikt over salene i Harpa:⁽¹⁰⁾
- i) *Eldborg* har 1 800 seter og er Harpas største sal med 1008 m². Det er 23 meter under taket i Eldborg og scenen er 22 x 17 meter. Eldborg er utstyrt med konfigurerbar etterklangstid, kortraller og innspillingsutstyr samt utstyr for de som opptre. Salen er særlig utformet for konserter.
 - ii) *Norðurljós* er en sal som er utformet for konserter. Det er balkonger rundt hele salens omkrets, og scenen er flyttbar. Salen er utstyrt med spesialdesignet lysutstyr som kan konfigureres i en rekke fargetemaer, noe som skaper den best egnede stemningen for hvert arrangement. To lydisolerte portaler forbinder *Norðurljós* og *Silfurberg* slik at de to salene enkelt kan brukes sammen ved større arrangementer. Salen er 540 m² og har 520 sitteplasser (teateroppsett).
 - iii) *Silfurberg* er den eneste salen i Harpa som er særlig utformet for konferanser. Salen er 735 m² og har 840 sitteplasser (teateroppsett). Scenen kan flyttes og utvides. Salen kan deles i to, med 325 seter i hvert rom og en lydisolert skillevegg mellom. To lydisolerte portaler forbinder *Silfurberg* og *Norðurljós*. Disse kan åpnes slik at salene kan brukes sammen ved større arrangementer, dersom det er behov for det. Salen er egnet til alle typer konferanser, mottakelser og konserter. Salen har det beste teknologiske konferanseutstyret som er tilgjengelig. Salen er også egnet for mange typer musikkarrangementer.
 - iv) *Kaldalón* på 198 m² er den minste salen i Harpa. Salen har 195 sitteplasser. Den er utformet for konserter. Scenen er bevegelig og gulvet kan også brukes som en scene for musikk. Etterklangstiden i salen kan endres, slik at den kan tilpasses ulike typer arrangementer.
 - v) *Björtuloft* er en 400 m² stor sal i sjette og sjuende etasje i Harpa som har 130 sitteplasser. Salen egner seg til møter og banketter, stående mottakelser og andre tilstelninger. Salen har plass til ca. 130 personer i den øverste etasjen (sjunde etasje) og ca. 60–70 personer i etasjen under, noe som gir til sammen omtrent 200 sitteplasser ved runde bord i begge etasjene. Ved stående mottakelser er det plass til ca. 300–350 personer i de to etasjene. Sjuende etasje er utstyrt med en skjerm, projektor og lydsystem, og belysningen kan justeres.
- 20) Det er sju mindre konferanserom i Harpa med 8–250 sitteplasser, og det er dessuten flere offentlige områder i Harpa som tidvis leies ut til utstillinger og mottakelser for å øke foretakets inntekter. Møterommene kan deles i mindre rom. Alle møterom er teknisk utstyrt, og har projektor, utstyr til møter over Internett samt lydsystem.

2.5 Finansieringen av Harpas virksomhet

- 21) Som nevnt eies Harpa av den islandske staten og Reykjavik kommune gjennom Austurhöfn-TR ehf. Statens og kommunens forpliktelse reguleres av artikkel 13 i prosjektavtalen fra 2006.⁽¹¹⁾ Statens og kommunens årlige betalinger dekkes av deres budsjetter. Ifølge statsbudsjettet for 2011 ble statens årlige bidrag anslått til ISK 424,4 millioner. For 2012 var det anslåtte statlige bidraget ISK 553,6 millioner. Alle offentlige bidrag til Harpa bæres i samsvar med deltakelsen i prosjektet, det vil si at staten betaler 54 % og kommunen 46 %. Bidragene indekseres dessuten etter konsumprisindeksen.
- 22) I tillegg til bidraget fra statens og kommunens budsjetter har den islandske regjeringen og Reykjavik kommune påtatt seg en forpliktelse til å gi et kortsiktig lån til driften av Harpa, inntil den langsiktige finansieringen som er nødvendig for å dekke alle kostnadene for prosjektet er fullført. Fra og med 2013 var det samlede lånebeløpet på ISK 794 millioner med en rente på 5 % og en premie på 200 basispunkter. Lånet skulle tilbakebetales før 15. februar 2013. Den 6. mars 2013 undertegnet kommunen, staten og Harpa konserthus og konferansesenter ehf. en avtale der det framgikk at overgangslånet skulle endres til aksjekapital for Harpa, ettersom selskapet aldri tidligere hadde blitt tilført kapital. I den samme avtalen forpliktet staten og kommunen seg til å betale et midlertidig årlig tilleggsbeløp til Harpa på ISK 160 millioner for årene 2013–2016, fortrinnsvis for å dekke Harpas eiendomsavgifter, ettersom disse ble mye høyere enn antatt.⁽¹²⁾ I tillegg var det andre uforutsette kostnader i forbindelse med Harpa.

⁽¹⁰⁾ Som beskrevet i brevet fra islandske myndigheter av 28. mai 2013 (dok. nr. 673762). Ytterligere opplysninger om salene og møterommene i Harpa finnes på Internett på <http://harpa.is/harpa/salir-og-skipulag>

⁽¹¹⁾ Som endret og justert i 2010.

⁽¹²⁾ Det er for tiden en sak i Reykjavik tingrett om Harpas eiendomsskatter og om disse bygger på riktige vurderinger.

- 23) Staten og kommunen tildeler midler hver måned for å nedbetale lån knyttet til Harpa. Ettersom prosjektet er ment å finansiere seg selv, må avkastningen dekke alle driftskostnader. Midlene fra eierne er ifølge islandske myndigheter bare ment å dekke utestående lån.⁽¹³⁾
- 24) Det ble 16. april 2013 undertegnet en ny avtale ("prosjektavtalen 2013"), som erstattet den endrede prosjektavtalen.⁽¹⁴⁾ I henhold til den nye avtalen skulle bidragene fra kommunen og staten fortsette som en betingelsesløs månedlig utbetaling av det samme beløpet, ISK 595 000 000 hvert år, i en periode på 35 år fra mars 2011. Ettersom det årlige beløpet er justert i samsvar med økningen i konsumprisindeksen fra mars 2013, er det årlige beløpet som skal betales ISK 1 023 339 932.⁽¹⁵⁾
- 25) Ifølge det prosjekterte årsregnskapet til Austurhöfn-TR ehf. for 2012 ble det forventet at selskapet skulle lide et betydelig driftstap tilsvarende et samlet negativt driftsresultat på ISK 406,5 millioner. Harpas konferansedel ble drevet med et negativt driftsresultat på ISK 120 millioner i 2012, og det samme gjelder "andre kunstarrangementer" (negativt driftsresultat på ISK 131 millioner). Også det prosjekterte årsregnskapet og inntektsanalysen for 2013 forutser betydelige driftstap, med et samlet negativt driftsresultat på ca. ISK 348 millioner, der både konferansevirksomheten og "andre kunstarrangementer" driver med tap.⁽¹⁶⁾

2.6 Kostnadsfordeling og atskilte regnskaper

- 26) I henhold til den opprinnelige prosjektavtalen skulle det være et finansielt skille mellom de ulike selskapene som var involvert i driften av Harpa og mellom de ulike aktivitetene:

13.11.1 Den private partneren skal til enhver tid sørge for at det er et finansielt skille mellom eiendomsselskapet, driftsselskapet, Hringur og den private partneren. Hver enhet skal styres og drives hver for seg med hensyn til økonomien.

13.11.2 Den private partneren skal til enhver tid sørge for at det er et tilstrekkelig finansielt skille, det vil si atskilt bokføring, mellom betalt arbeid og annen drift og virksomhet innenfor konsert- og konferansesenteret. Den private partneren skal til enhver tid i løpet av terminen etter anmodning fra kunden vise at dette skillet finnes.

- 27) Harpas virksomhet er delt inn i flere kategorier: 1) Det islandske symfoniorkester, 2) Den islandske opera, 3) Andre kunstarrangementer, 4) Konferanseavdelingen, 5) Drift, 6) Billettsalg, 7) Drift av anlegg og 8) Forvaltningskostnader. Alle disse kostnadskategoriene hører nå inn under Harpa – tónlistar- og ráðstefnuhús ehf., og inntekter og kostnader som fordeles på hver av disse kategoriene inngår i budsjettet for hver relevante kategori. Felles driftskostnader som lønns-, bo- (oppvarming og elektrisitet) og administrative kostnader deles mellom kategoriene etter en kostnadsfordelingsmodell.⁽¹⁷⁾
- 28) For en nærmere beskrivelse av tiltaket vises det til Overvåkningsorganets vedtak nr. 128/13/COL.⁽¹⁸⁾

3. Grunner til å innlede formell undersøkelse

- 29) I vedtak nr. 128/13/COL vurderte Overvåkningsorganet fortrinnsvis om finansieringen av Harpa utgjorde statsstøtte, og i så fall om støtten var i samsvar med statsstøttebestemmelsene i EØS-avtalen.
- 30) Ifølge islandske myndigheter innebærer finansieringen av Harpa ikke statsstøtte, ettersom det på behørig vis er sikret at det føres atskilte regnskaper for de ulike aktivitetene i konserthuset og konferansesenteret. Som underlag for denne påstanden framla islandske myndigheter rapporter fra to regnskapsforetak om de atskilte regnskapene til selskapene som er involvert i driften av Harpa. Islandske myndigheter framla dessuten en prisfastsettelsesanalyse der de sammenlignet prisene til sammenlignbare konferanseanlegg i Reykjavík på grunnlag av størrelse og kapasitet. Videre

⁽¹³⁾ Se memorandum utstedt av Harpas direktør datert 24. september 2012 (dok. nr. 648320).

⁽¹⁴⁾ Avtale mellom den islandske stat, Reykjavík kommune og Harpa tónlistar og ráðstefnuhús ehf. om driften av og virksomheten ved Harpa konserthus og konferansesenter av 16.4.2013.

⁽¹⁵⁾ *Ibid.*

⁽¹⁶⁾ Se rapport fra KPMG av 7.2.2013 (dok. nr. 662444).

⁽¹⁷⁾ *Ibid.*

⁽¹⁸⁾ Særlig del 3 i vedtaket.

fastholdt islandske myndigheter at konferansevirksomheten bidro positivt til andre aktiviteter i Harpa, og at kostnadene andre aktiviteter ville måtte bære uten konferansevirksomheten, ville vært betydelig høyere.

- 31) I Overvåkningsorganets foreløpige holdning ble det imidlertid vurdert at finansieringen av Harpa innebar statsstøtte i betydningen av artikkel 61 nr. 1 i EØS-avtalen. Følgende aspekter ble fastslått i vedtak nr. 128/13/COL:
- i) Overvåkningsorganet konkluderte at ettersom den islandske stat og Reykjavik kommune sammen dekker det årlige underskuddet fra driften av Harpa gjennom bidrag på et visst beløp over deres budsjetter, utgjør dette statlige midler etter EØS-avtalens artikkel 61.
 - ii) Overvåkningsorganet var av den oppfatning at både oppføringen og driften av en infrastruktur utgjør en økonomisk virksomhet dersom denne infrastrukturen brukes til eller vil bli brukt til å tilby varer eller tjenester på markedet.⁽¹⁹⁾ Noen av aktivitetene som arrangeres i Harpa, særlig konferanser, teaterforestillinger, popkonserter osv, kan trekke et betydelig antall kunder, samtidig som de konkurrerer med private konferansesentre, teatre eller andre konsertsteder. Overvåkningsorganets foreløpige oppfatning var derfor at selskaper som er involvert i driften av Harpa, i den grad de utøver næringsvirksomhet, utgjør foretak.
 - iii) Dessuten mente Overvåkningsorganet at den offentlige finansieringen av oppføringen av Harpa, ville utgjøre en økonomisk fordel og dermed støtte, siden prosjektet etter all sannsynlighet ikke ville blitt gjennomført uten denne finansieringen. I tillegg mente Overvåkningsorganet at selskapene som er involvert i driften av Harpa får en fordel i form av sikret fortjeneste når staten og kommunen ikke krever avkastning på sin investering i konserthuset og konferansesentret, i den utstrekning disse selskapene utøver næringsvirksomhet, som å arrangere konferanser eller andre kulturarrangementer. Overvåkningsorganets foreløpige vurdering viste dermed at en selektiv økonomisk fordel ikke kunne utelukkes på noe nivå (oppføring, drift og bruk).
 - iv) Avslutningsvis mente Overvåkningsorganet at tiltakene kunne vri konkurransen. Ettersom markedet for tilrettelegging av internasjonale arrangementer som konferanser og andre begivenheter er åpent for konkurranse mellom utleiende og arrangører, som generelt utøver virksomhet underlagt handel mellom EØS-stater, kan påvirkning av samhandelen formodes. På grunn av konferansenæringens natur er det i dette tilfellet enda større sannsynlighet for at handelen mellom visse nabostater i EØS påvirkes.⁽²⁰⁾ Overvåkningsorganets foreløpige holdning var derfor at tiltaket truet med å vri konkurransen og påvirke samhandelen i EØS.
- 32) I tillegg tvilte Overvåkningsorganet på om statsstøtten kunne betraktes som forenlig med EØS-avtalen. Ifølge EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c) kan støtte for å fremme bevaring av kulturarven anses som forenlig med EØS-avtalens virkemåte, når slik støtte ikke påvirker vilkårene for samhandel og konkurransen i EØS i et omfang som strider mot felles interesser. Islandske myndigheter hadde uttrykt at det berørte tiltakets hovedmål var å fremme kultur gjennom oppføringen av et konserthus som kunne huse både det islandske symfoniorkester og den islandske opera. Overvåkningsorganet godtok, med tanke på det kulturelle formålet, at oppføringen og driften av et anlegg for et symfoniorkester og en opera kunne kvalifisere som kulturfremmende støtte.
- 33) Overvåkningsorganet godtok også at en infrastruktur som Harpa også kunne brukes til å huse ulike typer næringsvirksomhet, slik som restauranter, kaffebarer, forretninger, konferanser og popkonserter. Beskyttelsestiltak måtte imidlertid iverksettes for ikke å vri konkurransen og for å sikre at det ikke forekommer kryssubsidiering mellom næringsvirksomhet og de subsidierte kulturaktivitetene. Overvåkningsorganet trakk den foreløpige slutning at det var i tvil om islandske myndigheter hadde iverksatt de nødvendige beskyttelsestiltak for å sikre at slik kryssubsidiering ikke forekom. Overvåkningsorganet var etter sin foreløpige vurdering derfor i tvil om oppføringen og driften av Harpa kunne anses som forenlig etter EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c).

⁽¹⁹⁾ Se Kommisjonens beslutning i sak SA. 33618 (Sverige) *Finansiering av Uppsala arena* (EUT C 152 av 30.5.2012, s. 18) nr. 19.

⁽²⁰⁾ Se sak T-90/09 *Mojo Concerts BV og Amsterdam Music Dome Exploitatie BV mot Europakommisjonen*, Underrettens kjennelse av 26.1.2012, nr. 45, offentliggjort i EUT C 89 av 24.3.2012, s. 36.

4. Kommentarer fra islandske myndigheter

- 34) Kommentarene fra islandske myndigheter gjenspeilte deres oppfatning at finansieringen av driften av Harpa ikke innebærer statsstøtte ettersom de på tilstrekkelig vis hadde sikret at selskapene førte atskilte regnskaper for de ulike aktivitetene i Harpa.⁽²¹⁾
- 35) Islandske myndigheter bestrider ikke at de finansielle bidragene til Harpa er gitt gjennom statlige midler og kan tilskrives staten. De fastholder imidlertid at Harpa ikke kan anses som et foretak i betydningen av artikkel 61 nr. 1 i EØS-avtalen. Ifølge islandske myndigheter er Harpa en infrastruktur og en kultur møteplass som har som mål å bevare og fremme kultur og islandsk arv, og derfor ikke kan anses å tilby varer og tjenester på et konkurransemarked. Islandske myndigheter mener dessuten at vilkåret om en økonomisk fordel ikke er oppfylt i dette tilfellet, ettersom det er sørget for at næringsdelen av Harpa ikke finansieres med statlige midler, som bare gis til kulturvirksomhet. Til slutt, med henblikk på påvirkning av konkurranse og handel mellom avtalepartene, bemerker islandske myndigheter at Islands geografiske plassering må has i mente, og at det er lite trolig at publikum fra andre stater som er parter i EØS-avtalen vil reise til Island utelukkende for det formål å gå på en konsert eller et lignende arrangement.
- 36) Islandske myndigheter understreker at den samlede virksomheten til Harpa ikke er næringsvirksomhet. De mener at Harpa ikke ville vært skapt av et privat foretak og ikke kan sammenlignes med en privat foretaksgruppe. Ifølge islandske myndigheter viser derfor fakta tydelig at prinsippet om normal markedsatferd har sine begrensninger i dette tilfellet.
- 37) Etter samråd med lederne for Harpa har islandske myndigheter foreslått at strukturen som er benyttet for å hindre krysssubsidiering ikke skal være i form av atskilte selskaper eller at konferansedriften må legges ut på anbud. Islandske myndigheter er overbevist om at andre tiltak er mer formålstjenlige og vil skape færre problemer for driften av anlegget. Islandske myndigheter er derfor enig i, uavhengig av om de statlige midlene som benyttes for å finansiere og drive Harpa anses som statsstøtte som er i samsvar med statsstøttereglene – eller ikke utgjør statsstøtte i det hele tatt – at det må treffes tiltak for å sikre at støtte ikke ulovlig vrir konkurransen på konferansemarkedet.
- 38) Islandske myndigheter er enig med Overvåkningsorganet i at det må sikres at konkurransedriften er finansielt uavhengig av annen virksomhet i Harpa, og at det må innføres beskyttelsestiltak for å hindre krysssubsidiering mellom de to partene. For å sikre en god deling av næringsvirksomheten og annen virksomhet, og for å hindre at næringsvirksomhet subsidieres, er det derfor truffet to tiltak:
- i) *For det første* har lederne for Harpa innført en ny forretnings- og regnskapsprogramvare.⁽²²⁾ Ved hjelp av denne kan Harpa tónlistar- og ráðstefnuhús ehf. sikre hensiktsmessig deling av de ulike aktivitetene og knytte sitt regnskapssystem tettere til prosjektledelsen. Mye mer innsyn og analytiske funksjoner inngår i det nye systemet. Atskillelsen av regnskaper i Harpa er gjennomført med veiledning i direktiv 2006/111/EF om innsyn i medlemsstatenes økonomiske forbindelser med offentlige foretak samt om økonomisk innsyn i visse foretak ("innsynsdirektivet").⁽²³⁾ Det foreligger særlige regnskaper (inndelinger) for alle kulturaktiviteter og leietakere samt for konferansedriften, noe som sikrer at det føres interne regnskaper som tilsvarer de ulike aktivitetene.
 - ii) *For det andre* har islandske myndigheter sikret at en viss del av Harpas faste og felles kostnader fordeles på hver atskilt del av driften på grunnlag av faktisk bruk og næringsvirksomhet. I tillegg er konferanseavdelingen pålagt markedspris for leie av kontorlokaler og andre fasiliteter. Islandske myndigheter fastsatte markedsprisen for leie og godtgjøringen for bruken av fellestjenester ved å sammenligne hva private parter ville ha krevd i sammenlignbare situasjoner. Islandske myndigheter har framlagt et forslagsutkast til fullstendige atskilte regnskaper for konferanseavdelingen i Harpa som tar hensyn til den nye

⁽²¹⁾ Se brev fra islandske myndigheter av 28. mai 2013 (dok. nr. 673762).

⁽²²⁾ Den nye programvaren, Microsoft Dynamics Nav, ble lansert i januar 2013. Se memorandum fra Harpas direktør, datert 21.5.2013 (dok. nr. 673770).

⁽²³⁾ Kommisjonsdirektiv 2006/111/EF av 16. november 2006 om innsyn i medlemsstatenes økonomiske forbindelser med offentlige foretak samt om økonomisk innsyn i visse foretak (EUT L 318 av 17.11.2006 s. 17), innlemmet i nr. 1a i vedlegg XV til EØS-avtalen.

kostnads- og inntektsfordelingsmetoden.⁽²⁴⁾ Følgende tabell viser den foreslåtte atskillelsen av regnskaper innenfor Harpa⁽²⁵⁾:

Atskillelsen av regnskaper for konferanseavdelingen i Harpa			
	Driftsinntekter:	2013	2016
1	Inntekt fra utleie av konferanseanlegg	109 282	141 815
2	Inntekt fra utleie av teknisk utstyr	37 965	47 870
3	Inntekt fra teknisk service	38 054	48 105
4	Annen inntekt	2 186	2 836
	– Samlet inntekt unntatt inntekt knyttet til catering:	187 486	240 626
	Inntekt knyttet til catering:		
5	Konferanseavdelingens andel i inntekten fra catering	34 396	38 697
6	Fast leieinntekt	7 209	7 209
	Samlet konferanseinntekt	229 091	286 533
	Driftsutgifter:		
7	Fast leie – konferansekontor	686	686
8	Fast leie – catering	7 209	7 209
9	Lønnskostnader og tilknyttede utgifter – cateringansatte	42 908	42 908
10	Finansiell administrativ belastning (bokføring)	1 000	1 000
11	Lønnskostnader og tilknyttede utgifter – markedsføringsansatte	6 738	6 738
12	Markedsføringskostnad	22 000	22 000
	Arrangementskostnader:		
13	Leieavgift (75 % av inntekten fra anleggsutleie)	81 961	106 361
14	Utstyrsleieavgift (75 % av inntekten fra utstyrsutleie)	28 474	35 903
15	Avgift på teknisk service (75 % av inntekten fra teknisk service)	28 541	36 079
	Samlede driftsutgifter	219 571	258 884
	Driftsresultat	9 574	27 649

- 40) Når det gjelder leieavgift, har islandske myndigheter framlagt for Overvåkningsorganet en sammenligning med den leien som andre konferanseanlegg på Island krever, som viser at konferanseavdelingens leie er over den sammenlignbare markedsprisen til detaljkunder. Ifølge islandske myndigheter ville leien til en grossistaktør slik som konferanseavdelingen normalt være betydelig lavere enn det en detaljkunde ville betale. Islandske myndigheter foreslår derfor at det anvendes en margin (avslag) på 25 %.⁽²⁶⁾ Islandske myndigheter mener at en så lav margin bør sikre at konferanseavdelingen må betale tilstrekkelig sammenlignet med andre markedsdeltakere.
- 41) Ifølge islandske myndigheter er det forståelig at en investering som Harpa, som ethvert annet stort investeringsprosjekt, ikke ville gi overskudd de første par årene av driften. Den nye kostnads- og inntektsmodellen viser imidlertid at næringsdelen gradvis vil bli mer lønnsom og gi eierne av Harpa avkastning av investeringen i løpet av de neste årene. Den nye modellen viser dessuten at konferanseavdelingen fram til nå etter all sannsynlighet har båret en uforholdsmessig stor del av felleskostnaden.

⁽²⁴⁾ Etter hva Overvåkningsorganet forstår vil den nye kostnads- og inntektsfordelingsmodellen og atskilte regnskaper gjenspeiles i Harpas årsregnskap for 2013.

⁽²⁵⁾ Alle beløp er i ISK 1000.

⁽²⁶⁾ Ifølge islandske myndigheter har sammenlignbare industrier vanligvis en margin på mellom 20 og 30 %.

- 42) Avslutningsvis, dersom Overvåkningsorganet skulle anse at tiltaket utgjør statsstøtte, mener islandske myndigheter at slik støtte må kunne anses som forenlig med artikkel 61 nr. 3 i EØS-avtalen, med henblikk på tiltakets formål, herunder målet om å bevare og fremme kultur og den islandske kulturarven. I så henseende har islandske myndigheter dessuten oppfordret Overvåkningsorganet til å vurdere om slik støtte bør anses å utgjøre finansiering av en tjeneste av allmenn økonomisk betydning.

II. VURDERING

1. Eventuell statsstøtte i betydningen av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1

43) EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 lyder:

”Med de unntak som er fastsatt i denne avtale, skal støtte gitt av EFs medlemsstater eller EFTA-statene eller støtte gitt av statsmidler i enhver form, som vrir eller truer med å vri konkurransen ved å begunstige enkelte foretak eller produksjonen av enkelte varer, være uforenlig med denne avtales funksjon i den utstrekning støtten påvirker samhandelen mellom avtalepartene.”

44) Dette innebærer at et tiltak utgjør statsstøtte i betydningen av artikkel 61 nr. 1 i EØS-avtalen dersom følgende vilkår kumulativt er oppfylt: tiltaket i) er gitt av staten gjennom statlige midler, ii) gir mottakeren en økonomisk fordel, iii) er selektivt, iv) har en innvirkning på handelen mellom avtalepartene og kan kunne vri konkurransen.⁽²⁷⁾

45) I de neste kapitlene vil den statlige finansieringen av Harpa vurderes etter disse kriteriene.

1.1 Bruk av statsmidler

46) Ifølge EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 må støtten tildeles av staten eller gjennom statlige midler for å utgjøre statsstøtte.

47) I utgangspunktet bemerker Overvåkningsorganet at både lokale og regionale myndigheter anses å tilsvare staten.⁽²⁸⁾ I henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 omfatter staten følgelig alle organer i statsadministrasjonen, fra sentralmyndigheten til kommunenivå samt laveste administrative nivå og offentlige foretak og organer. I tillegg anses kommunale ressurser som statsmidler i betydningen av EØS-avtalens artikkel 61.⁽²⁹⁾

48) Ettersom den islandske stat og Reykjavik kommune sammen dekker det årlige underskuddet fra driften av Harpa gjennom årlige bidrag på et visst beløp over deres budsjetter, utgjør dette statlige midler. Dessuten innebærer konverteringen av lån til aksjekapital også en overføring av statsmidler, siden staten og kommunen gir avkall på sin rett til å motta full tilbakebetaling av utestående lån. Det første kriteriet i EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 er derfor oppfylt.

1.2 Foretak

49) For at tiltaket skal utgjøre statsstøtte i betydningen av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 må det gi foretaket en fordel. Foretak er enheter som utøver økonomisk virksomhet, uavhengig av deres rettslig status og måten de finansieres på.⁽³⁰⁾ Økonomisk virksomhet er virksomhet som består av å tilby varer og tjenester på markedet.⁽³¹⁾ Motsatt anses enheter som ikke utøver økonomisk virksomhet, i den betydning at de ikke tilbyr varer og tjenester på et gitt marked, ikke å utgjøre foretak.

50) Som det ble bemerkt i vedtak nr. 128/13/COL mener Overvåkningsorganet at både oppføringen og driften av en infrastruktur utgjør en økonomisk virksomhet i seg selv (og er dermed underlagt statsstøttereglene), dersom infrastrukturen brukes til eller vil bli brukt til å tilby varer eller tjenester på markedet.⁽³²⁾ I dette tilfellet er Harpa blant annet beregnet på å arrangere konferanser og musikk- og kulturarrangementer samt ”andre kunstarrangementer” på kommersielt grunnlag, det vil si på å yte tjenester på markedet. Denne oppfatningen er bekreftet av Den europeiske unions domstol (”Domstolen”) i saken *Leipzig/Halle*.⁽³³⁾ I infrastruktursaker kan støtte følgelig gis på flere nivåer: oppføring, drift og bruk av anlegget.⁽³⁴⁾

⁽²⁷⁾ Ifølge etablert rettspraksis krever klassifisering som støtte at alle vilkårene i bestemmelsen bør være oppfylt, se sak C-142/87 *Belgia mot Kommisjonen* (”*Tubemeuse*”) [1990] saml. I-959.

⁽²⁸⁾ Se artikkel 2 i innsynsdirektivet, 2006/111/EF.

⁽²⁹⁾ Se Overvåkningsorganets vedtak nr. 55/05/COL avsnitt II.3 nr. 19 med nærmere referanser, offentliggjort i EUT L 324 av 23.11.2006, s. 11, og EØS-tillegget til EUT nr. 56 av 23.11.2006, s. 1.

⁽³⁰⁾ Sak C-41/90 *Höfner og Elser mot Macroton* [1991] saml. I-1979, nr. 21–23 og sak E-5/07 *Private Barnehagers Landsforbund mot EFTAs overvåkningsorgan* [2008] Sml. 61, nr. 78.

⁽³¹⁾ Sak C-222/04 *Ministero dell'Economia e delle Finanze mot Cassa di Risparmio di Firenze SpA* [2006] saml. I-289, nr. 108.

⁽³²⁾ Se Kommisjonens beslutning i sak SA. 33618 (Sverige) *Finansiering av Uppsala arena* (EUT C 152 av 30.5.2012, s. 18) nr. 19.

⁽³³⁾ Sak C-288/11 P *Mitteldeutsche Flughafen og Flughafen Leipzig-Halle mot Europakommisjonen*, 19.12.2012, nr. 40–43, ennå ikke kunngjort.

⁽³⁴⁾ Se Kommisjonens beslutning i sak SA. 33728 (Danmark) *Finansiering av en ny flerbruksarena i København* (EUT C 152 av 30.5.2012, s. 6) nr. 24.

- 51) Som nevnt arrangerer Harpa konserter med det islandske symfoniorkester og den islandske opera samt flere andre kunstarrangementer og konferanser. Fra islandske myndigheters ståsted er det bare konferansedelen av Harpas drift som utgjør en økonomisk virksomhet. All annen virksomhet bør derfor klassifiseres som ikke-økonomisk.
- 52) Noen av aktivitetene som finner sted i Harpa, særlig konferanser, teaterforestillinger, popkonserter osv, kan imidlertid trekke et betydelig antall kunder, samtidig som de konkurrerer med private konferansesentre, teatre eller andre konsertsteder. Overvåkningsorganets oppfatning er derfor at Harpa konserthus og konferansesenter og selskapet som er involvert i driften av Harpa, i den grad de utøver næringsvirksomhet, utgjør et foretak.⁽³⁵⁾

1.3 Fordel

- 53) For at tiltaket skal utgjøre statsstøtte i betydningen av EØS-avtalens artikkel 61 må det gi støttemottakeren en økonomisk fordel.
- 54) Når det gjelder finansieringen av oppføringen av Harpa, kan statsstøtte utelukkes dersom den er i samsvar med prinsippet om normal markedsatferd.⁽³⁶⁾ Islandske myndigheter har imidlertid motsatt seg anvendelsen av prinsippet om normal markedsatferd, ettersom den samlede driften i Harpa ifølge dem ikke er av kommersiell art. De mener at Harpa ikke ville vært skapt av et privat foretak og derfor ikke kan sammenlignes med en privat foretaksgruppe. Islandske myndigheter mener derfor at prinsippet om normal markedsatferd har sine begrensninger i dette tilfellet.
- 55) Når det gjelder oppføringen av Harpa hadde staten og kommunen ifølge islandske myndigheter opprinnelig håpet at en privat investor ville finansiere prosjektet. På grunn av finanskrisen ble det imidlertid umulig å gjennomføre prosjektet uten offentlig finansiering. De direkte tilskuddene fra staten og kommunen er dermed hevdet å være nødvendige, ettersom det ikke hadde vært midler til å finansiere prosjektet uten dem. Overvåkningsorganet anser derfor at den offentlige finansieringen av oppføringen av Harpa vil utgjøre en økonomisk fordel og dermed støtte, siden prosjektet faktisk ikke ville blitt gjennomført uten offentlig finansiering. Statens og kommunenes deltakelse var derfor avgjørende for Harpa-prosjektet under ett.
- 56) Det følger av Overvåkningsorganets vedtakspraksis at når en enhet utøver både kommersiell og ikke-kommersiell virksomhet, må det finnes et system for føring av kostnadsregnskap som sikrer at næringsvirksomhet ikke finansieres med statsmidler som er gitt til ikke-kommersiell virksomhet.⁽³⁷⁾ Dette prinsippet er også fastsatt i innsynsdirektivet. Innsynsdirektivet får ikke direkte anvendelse for den aktuelle saken, ettersom Harpas samlede netto årsomsetning de to siste regnskapsårene er under terskelen for omsetning fastsatt i artikkel 5 nr. 1 bokstav d) i direktivet.⁽³⁸⁾ Overvåkningsorganets mener imidlertid at prinsippene om utøvelse av økonomisk virksomhet på kommersielle vilkår med atskilte regnskaper, og klare kostnadsregnskapsprinsipper for de atskilte regnskapene, fortsatt får anvendelse.
- 57) Som beskrevet i avsnitt I.2 ovenfor, er Harpas drift inndelt i flere kategorier, for eksempel vert for det islandske symfoniorkester og den islandske opera samt for andre kulturbegivenheter og konferanser. Det var imidlertid først etter at Overvåkningsorganet gjorde vedtak nr. 128/13/COL at islandske myndigheter i tilstrekkelig grad sikret et klart og konsekvent skille mellom regnskapene for de ulike aktivitetene i Harpa. Å utelukkende dele tapene knyttet til driften av bygningen og felles administrasjonskostnader mellom de ulike aktivitetene i Harpa på grunnlag av anslått bruk og andre kriterier, som var praksis de første årene av driften av Harpa, kan ikke betraktes som klart atskilte regnskaper etter EØS-retten. Denne situasjonen kunne derfor ha ført til krysssubsidiering mellom kulturaktiviteter og den økonomiske virksomheten innenfor Harpa.

⁽³⁵⁾ Se Komisjonens beslutning i sak N 293/2008 (Ungarn) *Kulturstøtte til flerbrukskultursentre, museer og offentlige biblioteker* (EUT C 66 av 20.3.2009, s. 22) nr. 19.

⁽³⁶⁾ Se Komisjonens beslutning i sak SA. 33728 (Danmark) *Finansiering av en ny flerbruksarena i København* (EUT C 152 av 30.5.2012, s. 6) nr. 25.

⁽³⁷⁾ Se Overvåkningsorganets vedtak nr. 343/09/COL av 23. juli 2009 om eiendomstransaksjoner foretatt av Time kommune i forbindelse med gnr. 1 bnr. 152, 301 og 630, gnr. 4 bnr. 165 og gnr. 2 bnr. 70 og 32 (EUT L 123 av 12.5.2011, s. 72, og EØS-tillegget til EUT nr. 27 av 12.5.2011, s. 1.) og Overvåkningsorganets vedtak nr. 91/13/COL av 27. februar 2013 om finansieringen av kommunale avfallsinnsamlere, nr. 34, finnes på Internett på <http://www.eftasurv.int/media/decisions/91-13-COL.pdf>.

⁽³⁸⁾ Kommissionsdirektiv 2006/111/EF av 16. november 2006 om innsyn i medlemsstatenes økonomiske forbindelser med offentlige foretak samt om økonomisk innsyn i visse foretak (EUT L 318 av 17.11.2006 s. 17), innlemmet i nr. 1a i vedlegg XV til EØS-avtalen.

- 58) Som beskrevet i avsnitt I.4 har islandske myndigheter innført visse tiltak for å skille regnskapene til kommersiell og ikke-kommersiell virksomhet innenfor Harpa.⁽³⁹⁾ Tiltakene omfatter en ny kostnads- og inntektsfordelingsmetode og føring av atskilte regnskaper for Harpas konferanseavdeling. Selv om disse nye ordningene gjør fordelene for selskapene som er involvert i driften av Harpa så liten som absolutt nødvendig for å sikre driften av infrastrukturen, kan en fordel for konferanseavdelingen ikke utelukkes fullstendig.
- 59) I tillegg får selskapene som er involvert i driften av Harpa en fordel i form av sikret fortjeneste når staten og kommunen ikke krever avkastning på sin investering i konserthuset og konferansesentret, i den utstrekning disse selskapene utøver næringsvirksomhet, som å arrangere konferanser. Foretakseiere og investorer vil vanligvis kreve avkastning på sin egen investering i et handelsforetak. Dette kravet utgjør en reell utgift for foretaket. Dersom et statlig foretak ikke trenger å produsere en normal avkastning for sin eier, betyr dette faktisk at foretaket får en fordel hver gang eieren gir avkall på dette overskuddet.⁽⁴⁰⁾

1.4 Fordel vurdert i lys av *Altmark*

- 60) Islandske myndigheter er av den oppfatning at finansiering av oppføring og driften av Harpa bør karakteriseres som finansiering av en tjeneste av allmenn økonomisk betydning, og at de fire kumulative kriteriene for *Altmark*-testen er oppfylt slik at tiltaket ikke utgjør statsstøtte i betydningen av artikkel 61 nr. 1 i EØS-avtalen.
- 61) Domstolens dom i *Altmark*-saken gir en avklaring av de vilkårene ifølge hvilke godtgjøring for offentlig tjenesteyting ikke utgjør statsstøtte fordi det ikke foreligger noen fordel.⁽⁴¹⁾ For at denne godtgjøringen skal unngå å kvalifisere som statsstøtte i en bestemt sak, må imidlertid fire kumulative kriterier, ofte kalt *Altmark*-kriteriene, være oppfylt.⁽⁴²⁾
- 62) De fire kriteriene er som følger: i) mottakeren av statlige midler for en tjeneste av allmenn økonomisk betydning må være formelt betrodd oppgaven å yte en tjeneste av allmenn økonomisk betydning, der forpliktelsene i denne forbindelse må være klart definert; ii) parametrene for beregning av godtgjøringen må være fastsatt på forhånd på en objektiv og åpen måte for å sikre at det ikke medfører en økonomisk fordel som kan begunstige mottakerforetaket framfor konkurrerende foretak; iii) godtgjøringen kan ikke overstige det som er nødvendig for å dekke alle eller en del av kostnadene som har påløpt ved ytelsen av tjenesten av allmenn økonomisk betydning, der det tas hensyn til de relevante mottakerne og en rimelig fortjeneste for å utøve disse forpliktelsene; og iv) når mottakeren ikke er valgt etter en framgangsmåte for offentlige innkjøp, må nivået for godtgjøringen som gis fastsettes på grunnlag av en analyse av kostnadene som ville påløpt for et veldrevet foretak ved utøvelsen av disse forpliktelsene, idet det tas hensyn til relevante mottakere og en rimelig fortjeneste.
- 63) EØS-statene har generelt stor handlingsfrihet til å avgjøre om en tjeneste er en tjeneste av allmenn økonomisk betydning. Av EØS-avtalens artikkel 59 nr. 2 framgår det at foretak som er blitt tillagt oppgaven å utføre tjenester av allmenn økonomisk betydning, er pålagt ”særlige oppgaver”.⁽⁴³⁾
- 64) Ifølge Overvåkningsorganets retningslinjer om anvendelsen av statsstøttereglene på godtgjøring for å yte tjenester av allmenn økonomisk betydning⁽⁴⁴⁾, skal oppgaven å yte offentlig tjeneste tildeles foretaket gjennom en beslutning som, avhengig av lovgivningen i EFTA-statene, kan ha form av en lov, en forskrift eller en avtale. Den kan også tildeles gjennom flere beslutninger. På grunnlag av Kommisjonens og Overvåkningsorganets tilnærming i slike tilfeller skal beslutningen eller beslutningene minst angi
- a) innholdet i og varigheten av forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste,
 - b) foretaket og eventuelt det berørte territoriet,
 - c) arten av eventuelle eneretter eller særretter som den berørte myndighet har tildelt foretaket,

⁽³⁹⁾ Etter hva Overvåkningsorganet forstår vil disse målingene gjenspeiles i Harpas årsregnskap for 2013.

⁽⁴⁰⁾ Sak C-234/84 *Belgia mot Kommisjonen* [1986] saml. I-2263, nr. 14.

⁽⁴¹⁾ Sak C-280/00, *Altmark Trans GmbH og Regierungspräsidium Magdeburg mot Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, [2003], saml. I-7747.

⁽⁴²⁾ Se nr. 87–93 i dommen sitert ovenfor.

⁽⁴³⁾ Se for eksempel sak C-127/73 *BRT mot SABAM* [1974] saml. 313, nr. 19–20.

⁽⁴⁴⁾ Se Overvåkningsorganets retningslinjer om anvendelsen av statsstøttereglene på godtgjøring for å yte tjenester av allmenn økonomisk betydning (EUT L 161 av 13.6.2013, s. 12, og EØS-tillegget nr. 34 av 13.6.2013, s. 1), tilgjengelig på Internett på: <http://www.eftasurv.int/media/state-aid-guidelines/Part-VI---Compensation-granted-for-the-provision-of-services-of-general-economic-interest.pdf>

- d) grunnlaget for beregning, kontroll og revurdering av godtgjøringen, og
 - e) de tiltak som er truffet for å unngå overkompensasjon og sikre tilbakebetaling av en eventuell overkompensasjon.
- 65) Ifølge islandske myndigheter er forpliktelsen til å yte offentlig tjeneste for Harpa vedkommende klart definert gjennom eierstrukturen. Ifølge eierstrukturen er formålet med Harpa å i) være et forum for musikk- og kulturliv på Island, ii) styrke Islands stilling som konferansearrangør, iii) styrke turistindustrien på Island og iv) bidra til mer liv i Reykjavik sentrum. Eierskapsstrukturen fastsetter dessuten at driften av Harpa skal finansiere seg selv, og at det ikke skal bidras ytterligere til Harpa utover det som er fastsatt i prosjektavtalen. Eierskapsstrukturen sier imidlertid ingenting om varigheten av forpliktelsen til å yte offentlig tjeneste, den peker ikke på særlige faktorer for beregning, kontroll og gjennomgåelse av godtgjøringen eller beskriver ordninger for å unngå eller kreve tilbake overkompensasjon. Overvåkningsorganet mener derfor at det første *Altmark*-kriteriet ikke er oppfylt.
- 66) Ifølge prosjektavtalen skulle bidraget fra staten og kommunen dessuten et fast årlig beløp (ISK 595 000 000) som skulle endres ved hver utbetaling for å gjenspeile endringer i konsumprisindeksen. På grunn av Harpas økonomiske situasjon har det imidlertid vært betydelige, midlertidige, økonomiske bidrag fra Harpas eiere samt ordninger med konvertering av lån.⁽⁴⁵⁾ Stikk i strid med islandske myndigheters oppfatning synes derfor godtgjøringen for den påståtte forpliktelsen til offentlig tjenesteyting ikke å være fastsatt på forhånd på en objektiv og åpen måte. I tillegg fører fraværet av innsynsmulighet i støtten (dekning av Harpas årlige underskudd, mulig kryssubsidiering og det faktum at det ikke kreves noen rimelig avkastning av investeringen) til at Overvåkningsorganet bare kan konkludere med at islandske myndigheter ikke i tilstrekkelig grad har sikret at godtgjøringen ikke var større enn absolutt nødvendig.
- 67) Avslutningsvis bemerker Overvåkningsorganet at driftsansvarlig for Harpa ikke ble valgt etter en framgangsmåte for tildeling av offentlige kontrakter og at islandske myndigheter ikke har framlagt opplysninger for Overvåkningsorganet som gjør det mulig å bekrefte om kostnadene som påløp for Harpa tilsvarer kostnadene til et typisk foretak, som er veldrevet og tilstrekkelig utstyrt slik det fjerde *Altmark*-kriteriet krever.
- 68) På grunnlag av ovennevnte mener derfor Overvåkningsorganet at finansieringen av Harpa ikke oppfyller alle *Altmark*-kriteriene og derfor ikke kan anses å finansiere en tjeneste av allmenn økonomisk betydning.

1.5 *Selektivitet*

- 69) For å utgjøre statsstøtte i betydningen av artikkel 61 i EØS-avtalen må tiltaket være selektivt.
- 70) Islandske myndigheter gir støtte til selskaper som er involvert i driften av Harpa. Støtten brukes til å dekke tapene som stammer fra de ulike aktivitetene i Harpa, herunder økonomisk virksomhet, for eksempel å være vertskap for konferanser. Dette godtgjøringssystemet, der kryssubsidiering kan forekomme, er ikke åpent for andre selskaper som har virksomhet på konkurransemarkedet på Island eller andre steder.
- 71) På bakgrunn av ovennevnte er Overvåkningsorganets oppfatning at selskaper som er involvert i driften av Harpa får en selektiv økonomisk fordel sammenlignet med konkurrentene på markedet.

1.6 *Vridning av konkurransen og påvirkning av samhandelen mellom avtalepartene*

- 72) Til slutt må tiltaket kunne vri konkurransen og påvirke handel mellom partene i EØS-avtalen for å kunne anses som statsstøtte i betydningen av artikkel 61 nr. 1 i EØS-avtalen.
- 73) Etter etablert rettspraksis anses det faktum at et tiltak styrker et foretaks stilling sammenlignet med andre, konkurrerende foretak innenfor EØS, som tilstrekkelig til å slutte at tiltaket sannsynligvis vil påvirke handel mellom avtalepartene og vri konkurransen mellom foretak som er etablert i

⁽⁴⁵⁾ Konvertering av lån til aksjekapital.

andre EØS-stater.⁽⁴⁶⁾ Statlige midler som gis selskaper som er involvert i driften av Harpa for å dekke tapene deres, utgjør en fordel som styrker Harpas stilling i forhold til andre foretak som konkurrerer i det samme markedet.

- 74) Selv om de fleste av aktivitetene i Harpa er av lokal art, har Harpa også kapasitet til å være vertskap for store og mellomstore internasjonale arrangementer, og påvirkning av konkurranse og handel mellom avtalepartene kan dermed ikke utelukkes.⁽⁴⁷⁾ Men etter islandske myndigheters syn er det lite trolig at mer enn noen ganske få, om noen, av begivenhetene som finner sted i Harpa ville være av så stor interesse for folk fra nabolandene at de ville være villige til å reise helt til Reykjavík for å delta på arrangementene, og det er dermed lite trolig at arrangementer i Harpa vil konkurrere med lignende arenaer i nærliggende land.
- 75) Ettersom markedet for tilrettelegging av internasjonale arrangementer er åpent for konkurranse mellom utleiende og arrangører, som generelt utøver virksomhet underlagt handel mellom EØS-stater, kan imidlertid påvirkning av samhandelen formodes. I dette tilfellet, på grunn av konferansenæringens natur, er det enda større sannsynlighet for at handelen mellom visse nabostater i EØS påvirkes. Underretten anførte dessuten nylig i sitt pålegg vedrørende Ahoy-anlegget i Nederland at det ikke var noen grunn til å begrense markedet til den medlemsstatens territorium.⁽⁴⁸⁾
- 76) Overvåkningsorganet mener derfor som i åpningsvedtaket at støtte til Harpa kan kunne påvirke konkurranse og handel i EØS.

1.7 Konklusjon med hensyn til om det foreligger statsstøtte

- 77) På bakgrunn av ovennevnte betraktninger er Overvåkningsorganets konklusjon at tiltaket som undersøkes, det vil si finansieringen av Harpa, inneholder elementer av statsstøtte i betydningen av artikkel 61 nr. 1 i EØS-avtalen. På ovennevnte vilkår må det derfor vurderes om tiltaket er forenlig med EØS-avtalens virkemåte.

2. Prosessuelle krav

- 78) Protokoll 3 del I artikkel 1 nr. 3 fastsetter at "EFTAs overvåkningsorgan skal underrettes i tide til å kunne uttale seg om planer som går ut på å innføre eller endre støtteordninger. [...] Vedkommende stat kan ikke sette i verk de planlagte tiltak før prosedyren har ført til et endelig vedtak".
- 79) Islandske myndigheter meldte ikke støttetiltakene til Overvåkningsorganet. Ved å oppføre og drive Harpa har islandske myndigheter dessuten satt i verk disse tiltakene før Overvåkningsorganet har gjort et endelig vedtak. Overvåkningsorganet anser derfor at islandske myndigheter ikke har overholdt sine forpliktelser i henhold til protokoll 3 del I artikkel 1 nr. 3. Tildeling av enhver støtte i denne sammenheng er derfor ulovlig.

3. Samsvarsvurdering

- 80) Støttetiltak som rammes av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 er generelt uforenlige med EØS-avtalens virkemåte, med mindre de faller inn under unntakene i EØS-avtalens artikkel 61 nr. 2 eller nr. 3 eller artikkel 59 nr. 2, og er nødvendige, forholdsmessige og ikke medfører utilbørlig vridning av konkurransen. Islandske myndigheter hevder at enhver støtte som omfattes av prosjektet vil være forenlig med artikkel 61 nr. 3 i EØS-avtalen.
- 81) EØS-avtalen omfatter ingen bestemmelse som tilsvarer artikkel 107 nr. 3 bokstav d) i traktaten som Den europeiske unions virkemåte. Overvåkningsorganet erkjenner allikevel at statsstøttetiltak kan godkjennes av kulturelle årsaker på grunnlag av artikkel 61 nr. 3 bokstav c) i EØS-avtalen.⁽⁴⁹⁾

⁽⁴⁶⁾ Sak E-6/98 *Den norske stat mot EFTAs overvåkningsorgan* [1999] Saml. s. 76, nr. 59 og sak 730/79 *Philip Morris mot Kommisjon* [1980] Saml. I-2671, nr. 11.

⁽⁴⁷⁾ Se Kommisjonens beslutning i sak SA. 33618 (Sverige) *Finansiering av Uppsala arena* av 2.5.2013 (ennå ikke kunngjort) nr. 45.

⁽⁴⁸⁾ Se sak T-90/09 *Mojo Concerts BV og Amsterdam Music Dome Exploitation BV mot Europakommisjonen*, Underrettens kjennelse av 26.1.2012, nr. 45, offentliggjort i EUT C 89 av 24.3.2012, s. 36.

⁽⁴⁹⁾ Se for eksempel nr. 7 (med videre henvisninger) i Overvåkningsorganets retningslinjer for statsstøtte til filmverk og andre audiovisuelle verk, tilgjengelig på Overvåkningsorganets nettsted: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>.

- 82) Ifølge EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c) kan støtte for å fremme bevaring av kulturarven anses som forenlig med EØS-avtalens virkemåte, når slik støtte ikke påvirker vilkårene for samhandel og konkurransen i EØS i et omfang som strider mot felles interesser. Overvåkningsorganet må derfor vurdere om støtte som er gitt til ulike aktiviteter i Harpa kan rettferdiggjøres som støtte til å fremme kultur på grunnlag av artikkel 61 nr. 3 bokstav c) i EØS-avtalen.
- 83) Det bør bemerkes at prinsippene i EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c) har vært anvendt i saker som har likheter med denne saken.⁽⁵⁰⁾ Islandske myndigheter har uttrykt at det berørte tiltakets hovedmål var å fremme kultur gjennom oppføringen av et konserthus som kunne huse både det islandske symfoniorkester og den islandske opera. Lignende flerbrukskultursentre finnes allerede i de fleste andre europeiske byer. Harpa er ment å være Islands nasjonale konserthus, som gir den nødvendige kulturelle infrastrukturen som manglet på Island, og det vil fungere som et sentrum for utvikling og fremme av disse utøvende kunststartene på Island. Harpa bidrar derfor til utviklingen av kulturell kunnskap og gir allmennheten tilgang til kulturelle, lærerike og underholdningsmessige verdier.⁽⁵¹⁾
- 84) På bakgrunn av ovennevnte mener Overvåkningsorganet at støtte til oppføringen og driften av et symfoni- og operaanlegg, med tanke på dens kulturelle formål, ville kvalifisere som støtte for å fremme kultur i betydningen av artikkel 61 nr. 3 bokstav c) i EØS-avtalen. Overvåkningsorganet er imidlertid i tvil om støtte som er gitt for å subsidiere konferansevirksomhet kan rettferdiggjøres etter artikkel 61 nr. 3 bokstav c), og dette spørsmålet må derfor vurderes atskilt.
- 85) Når det gjelder nødvendighet, forholdsmessighet og om tiltaket vil kunne vri konkurransen, har Overvåkningsorganet følgende bemerkninger: Som tidligere anført var hovedårsaken til å bygge Harpa det åpenbare behovet for et egnet konserthus som kunne romme både det islandske symfoniorkesteret og den islandske operaen. Gitt prosjektets størrelse er det forståelig at en infrastruktur som Harpa også kunne brukes til å huse ulike typer næringsvirksomhet, slik som restauranter, kaffebarer, forretninger, konferanser og popkonserter. Beskyttelsestiltak må imidlertid iverksettes for at konkurransen ikke vrises og for å sikre at det ikke forekommer kryssubsidiering mellom næringsvirksomhet og de tungt subsidierte kulturaktivitetene.
- 86) I vedtak nr. 128/13/COL skisserte Overvåkningsorganet tre metoder som islandske myndigheter kunne bruke for å sikre at det ikke forekom kryssubsidiering mellom næringsvirksomhet og kulturelle aktiviteter i Harpa.⁽⁵²⁾ For det første bemerket Overvåkningsorganet at dette målet kunne nås ved å legge næringsvirksomhetsdelen av anlegget ut på anbud, og dermed sikre at markedsdeltakeren betaler markedspris for anlegget og ikke drar nytte av kryssubsidiering. For det andre kunne islandske myndigheter opprettet et atskilt rettssubjekt for næringsvirksomheten. Det tredje alternativet som Overvåkningsorganet skisserte i sitt åpningsvedtak, var i tilstrekkelig grad å skille næringsvirksomhet fra ikke-kommersiell virksomhet ved å innføre et tilfredsstillende system for kostnadsfordeling og atskilte regnskaper som sikrer en rimelig avkastning av investeringen.
- 87) Islandske myndigheter har understreket at driften av Harpa trenger en viss grad av fleksibilitet ettersom både kulturbegivenhetene og konferansevirksomheten må eksistere side om side, og det er flere tilfeller der to hovedaktiviteter vil kunne kollidere uten konsekvent tilsyn og planlegging. Å innføre en ny deltaker, enten en privat partner eller et atskilt offentlig eid foretak i bygningen ville dermed øke den administrative byrden og medføre ytterligere begrensninger og kostnader for den allerede vanskelige driften av Harpa. Islandske myndigheter kom etter samråd med Harpas ledere derfor til den konklusjon at det tredje alternativet, det vil si atskillelse av Harpas næringsvirksomhet og ikke-kommersielle aktiviteter og innføring av et egnet system for kostnadsfordeling og atskilte regnskaper, var det mest lønnsomme i lys av forholdene beskrevet ovenfor.
- 88) Som tidligere nevnt tar atskilte regnskaper og den nye kostnads- og inntektsfordelingsmetoden som eierne av Harpa innførte, hensyn til veiledningen i innsynsdirektivet. Det foreligger særlige regnskaper (inndelinger) for alle kulturaktiviteter og leietakere samt for konferansedriften, noe som

⁽⁵⁰⁾ Se Kommissjonens beslutning i sak N 122/2010 (Ungarn) *Statsstøtte til Danube kulturpalass* (EUT C 147 av 18.5.2011, s. 3) og Kommissjonens beslutning i sak N 293/2008 (Ungarn) *Kulturstøtte til flerbrukskultursentre, museer og offentlige biblioteker* (EUT C 66 av 20.3.2009, s. 22).

⁽⁵¹⁾ Se Kommissjonens beslutning i sak SA 33241 (Kypros) *State support to the Cyprus Cultural Centre* (EUT C 377 av 23.12.2011, s. 11), nr. 36–39.

⁽⁵²⁾ Se nr. 64 i vedtaket.

sikrer at det føres interne regnskaper som tilsvarer de ulike aktivitetene. Islandske myndigheter har dessuten sikret at en viss del av Harpas faste og felles kostnader fordeles på hver atskilt del av driften på grunnlag av faktisk bruk og næringsvirksomhet. I tillegg vil konferanseavdelingen bli pålagt markedspris for leie av kontorlokaler og andre fasiliteter.⁽⁵³⁾ Tiltakene som islandske myndigheter har iverksatt sikrer effektivt at det ikke vil forekomme krysssubsidiering mellom næringsvirksomhet og kulturelle aktiviteter i Harpa.

- 89) Ifølge det foreløpige regnskapet for 2013 forventes konferanseavdelingen å gå med et beskjedent overskudd på ISK 9 574 000. Innen 2016 forventes dette overskuddet å ha økt til over ISK 24 millioner. Den nye kostnads- og inntektsfordelingsmodellen viser derfor at næringsdelen gradvis vil bli mer lønnsom og gi eierne av Harpa avkastning av investeringen i løpet av de neste årene.
- 90) Med henblikk på underskuddet i konferanseavdeling de første årene av driften av Harpa er Overvåkningsorganet enig i at det er forståelig at en investering som Harpa, i likhet med andre store investeringsprosjekter, ikke vil gi overskudd de første årene av driften. Å dekke et driftsunderskudd de første årene med næringsdrift kan dermed betraktes som en nødvendig oppstartskostnad i tråd med prinsippet om normal markedsatferd. Det virker dessuten som de atskilte regnskapene og den nye kostnads- og inntektsmetoden antyder at det store underskuddet for Harpas næringsvirksomhet som ble vurdert i Overvåkningsorganets åpningsvedtak, et negativt driftsresultat på ISK 120 millioner for 2012, ikke nødvendigvis gjenspeiler konferanseavdelingens faktiske økonomiske situasjon.
- 91) Islandske myndigheter har dessuten vist at Harpa vil både utfylle eksisterende anlegg med tilleggskapasitet og øke typen arrangementer, både kulturelle og kommersielle, som kan finne sted i Reykjavik, noe som vil komme den kulturelle utviklingen og allmennheten på Island til gode. Støtten må derfor anses som målrettet og statsstøtten dermed berettiget.
- 92) Med tanke på Harpas beliggenhet og at de fleste av aktivitetene som foregår der er lokale, er påvirkningen på konkurranse og handel mellom avtalepartene begrenset, som beskrevet ovenfor, men kan ikke utelukkes.⁽⁵⁴⁾
- 93) På bakgrunn av ovennevnte er det vist at statens og kommunens deltakelse i finansieringen av Harpa er nødvendig og forholdsmessig og ikke fører til utilbørlig konkurransevridning. Ved å føre fullstendig atskilte regnskaper for den kommersielle og ikke-kommersielle virksomheten i Harpa har islandske myndigheter dessuten klart å sikre at det ikke forekommer ringvirkninger av deres bidrag til den kulturelle delen av Harpa. Finansieringen av Harpa er derfor forenlig med statsstøttereglene i EØS-avtalen.

4. Konklusjon

- 94) På grunnlag av ovennevnte betraktninger er Overvåkningsorganets konklusjon at finansieringen av Harpa utgjør statsstøtte som er forenlig med EØS-avtalens virkemåte i betydningen av artikkel 61 nr. 3 bokstav c) i EØS-avtalen.
- 95) Islandske myndigheter gjøres oppmerksomme på at alle planer om å endre finansieringen av Harpa, herunder enhver økning i tilskudd fra staten eller kommunen på mer enn 20 %, bør meldes til Overvåkningsorganet –

⁽⁵³⁾ Markedsprisen for leie og godtgjøringen for bruken av fellestjenester ble fastsatt ved å sammenligne hva private parter ville ha krevd i sammenlignbare situasjoner.

⁽⁵⁴⁾ Se Kommisjonenens beslutning i sak SA. 33618 (Sverige) *Finansiering av Uppsala arena* av 2.5.2013 (ennå ikke kunngjort), nr. 59.

GJORT DETTE VEDTAK:

Artikkel 1

Finansieringen av Harpa konserthus og konferansesenter er forenlig med EØS-avtalen.

Artikkel 2

Dette vedtak er rettet til Island.

Artikkel 3

Bare den engelske utgaven av vedtaket har gyldighet.

Utferdiget i Brussel 11. desember 2013.

For EFTAs overvåkningsorgan

Oda Helen Sletnes

President

Sverrir Haukur Gunnlaugsson

Medlem av kollegiet

VEDTAK I EFTAS OVERVÅKNINGSORGAN**2014/EØS/34/02****nr. 91/14/COL****av 26. februar 2014****om det norske regionalstøttekartet 2014–2020****(Norge)**

EFTAs OVERVÅKNINGSORGAN (HERETTER KALT OVERVÅKNINGSORGANET) HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (heretter kalt EØS-avtalen), særlig artikkel 61–63 og protokoll 26,

under henvisning til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (heretter kalt overvåknings- og domstolsavtalen), særlig artikkel 24,

og ut fra følgende betraktninger:

1. Framgangsmåte

- 1) Ved brev av 31. januar 2014 underrettet norske myndigheter om sitt regionalstøttekart som gjelder fra 1. juli 2014 til 31. desember 2020 (heretter kalt regionalstøttekartet) i henhold til nr. 156 i Overvåkningsorganets retningslinjer for regional statsstøtte 2014–2020 (heretter kalt retningslinjene for regionalstøtte).⁽¹⁾ Disse retningslinjene krever at de EFTA-stater som akter å gi regionalstøtte, må melde regionalstøttekart.
- 2) Dette vedtak representerer Overvåkningsorganets vurdering av det meldte kartets forenlighet med retningslinjene for statsstøtte i samsvar med nr. 157 i retningslinjene. Kartet i seg selv utgjør ikke statsstøtte i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1. Overvåkningsorganets godkjenning av kartet utgjør ikke en tillatelse til å gi støtte. Godkjenningen av kartet utgjør sammen med retningslinjene for regionalstøtte rammen for å gi regional investeringsstøtte. På så måte utgjør kartet en integrert del av retningslinjene for regionalstøtte.⁽²⁾

2. Regioner som er støtteberettiget i henhold til befolkningstetthetstesten**2.1 Innledning**

- 3) Norske myndigheter har bare meldt regioner som kan omfattes av unntaket i EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c). På grunn av EFTA-statenes relativt høye BNP per hode, faller ingen norske regioner inn under unntaket i EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav a).⁽³⁾
- 4) I Norge svarer statistikkregioner på nivå 3 til fylker og statistikkregioner på nivå 5 til kommuner.
- 5) Norge har for tiden 19 fylker og 428 kommuner.
- 6) Norge har åtte fylker med en befolkningstetthet på under 12,5 innbyggere per km².⁽⁴⁾ Det dreier seg om følgende:
 1. Finnmark
 2. Troms
 3. Nordland
 4. Nord-Trøndelag
 5. Sogn og Fjordane

⁽¹⁾ Vedtatt ved vedtak nr. 407/13/COL av 23. oktober 2013, ennå ikke kunngjort.

⁽²⁾ Nr. 157 i retningslinjene for regionalstøtte.

⁽³⁾ Nr. 142 bokstav a) og nr. 143 og 144 i retningslinjene for regionalstøtte.

⁽⁴⁾ Nr. 149 i retningslinjene for regionalstøtte. Norske myndigheter har i samsvar med nr. 142, fotnote 47, i retningslinjene for statsstøtte anvendt befolkningsdata fra 31. desember 2010.

6. Hedmark

7. Oppland

8. Telemark.

- 7) Den samlede befolkningen i disse åtte fylkene er 1 255 027⁽⁵⁾, som utgjør 25,51 % av den norske befolkningen. Følgelig er den nasjonale befolkningsdekningen for Norge i den aktuelle perioden på 25,51 %.⁽⁶⁾

2.2 *Fleksibel metode omhandlet i nr. 149 i retningslinjene for regionalstøtte*

2.2.1 *Fire fylker omfattet i sin helhet*

- 8) Norske myndigheter har meldt at følgende fire fylker i sin helhet er berettiget til regional investeringsstøtte:
1. Finnmark
 2. Troms
 3. Nordland
 4. Sogn og Fjordane

2.2.2 *Deler av fylker som er omfattet*

- 9) Bare deler av de resterende fire fylkene er omfattet av det meldte kartet. Norske myndigheter har forklart at fylkene i Norge er svært ulikartede. Noen fylker har sentrale regioner med høy befolkningstetthet og blomstrende økonomisk virksomhet, men også områder med lav befolkningstetthet som opplever fraflytting. Dette gjelder fylker både med en befolkningstetthet på over og under 12,5 innbyggere per km². Av den grunn hevder norske myndigheter at et støttet område som utelukkende bygger på statistikkregioner på nivå 3, ikke gjenspeiler de utfordringene Norge faktisk står overfor i visse regioner. Norske myndigheter har derfor brukt den fleksible metoden i nr. 149 i retningslinjene for regionalstøtte ved vurderingen av avgrensningen av områder som er berettiget til regionalstøtte.

2.2.3 *Utelukkede kommuner*

- 10) Tabell 1 under gir en oversikt over de kommunene i fylker med lav befolkningstetthet som ikke er oppført på regionalstøttekartet (utelukkede kommuner).

Tabell 1

Fylker	Kommuner	Befolkningstetthet
Nord-Trøndelag	Stjørdal, Levanger.	26,5
Hedmark	Elverum, Stange, Løten, Ringsaker, Hamar.	29,4
Oppland	Gran, Lunner, Jevnaker, Østre Toten, Gjøvik, Lillehammer.	36,6
Telemark	Bamble, Siljan, Skien, Porsgrunn.	75,9

- 11) Disse utelukkede kommunene har en samlet befolkning på 350 555.

2.2.4 *Inkluderte kommuner*

- 12) Tabell 2 under gir en oversikt over de kommunene i fylker med høy befolkningstetthet som er oppført på regionalstøttekartet (inkluderte kommuner).

⁽⁵⁾ Befolkningstallene som er angitt her gjenspeiler opplysningene i meldingen fra Norge.

⁽⁶⁾ Nr. 142 i retningslinjene for regionalstøtte. I samsvar med nr. 140 i retningslinjene for regionalstøtte er befolkningen i det støttede området mindre enn i de områdene som ikke får støtte (den samlede befolkningen i ikke-støttede områder er 3 666 831).

Tabell 2

Fylker	Kommuner	Befolkningstetthet
Sør-Trøndelag	Tydal, Selbu, Midtre Gauldal, Holtålen, Røros, Meldal, Rennebu, Oppdal, Osen, Roan, Ålfjord, Bjugn, Rissa, Agdenes, Ørland, Frøya, Hitra, Snillfjord, Hemne.	4,4
Møre og Romsdal	Aure, Smøla, Halså, Rindal, Surnadal, Sunndal, Tingvoll, Gjemnes, Averøy, Eide, Sandøy, Midsund, Nesset, Rauma, Vestnes, Haram, Stordal, Stranda, Norddal, Ørsta, Volda, Sande, Vanylven.	7,8
Hordaland	Masfjorden, Fedje, Modalen, Vaksdal, Samnanger, Kvam, Voss, Granvin, Ulvik, Eidfjord, Ullensvang, Odda, Jondal, Kvinnherad, Tysnes, Fitjar, Etne.	6
Rogaland	Utsira, Kvitøy, Sauda, Suldal, Hjelmeland, Lund, Sokndal.	5
Vest-Agder	Sirdal, Kvinesdal, Hægebostad, Audnedal, Åseral, Marnardal, Flekkefjord, Farsund.	6,7
Aust-Agder	Risør, Gjerstad, Vegårshei, Tvedestrand, Åmli, Evje og Hornes, Bygland, Valle, Bykle.	4,3
Buskerud	Nore og Uvdal, Rollag, Krødsherad, Sigdal, Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nes, Flå.	3,2
Østfold	Rømskog, Marker, Aremark.	6,9

- 13) De inkluderte kommunene har en samlet befolkning på 349 002.

2.3 Oversikt over kommuner som er omfattet av det meldte regionalstøttekartet

- 14) Tabell 3 under gir en oversikt over alle kommunene som er oppført på regionalstøttekartet.

Tabell 3

Fylker	Kommuner
Finnmark	Sør-Varanger, Båtsfjord, Unjárga – Nesseby, Deatnu – Tana, Berlevåg, Gamvik, Lebesby, Kárášjohka – Karasjok, Porsángu – Porsanki – Porsanger, Nordkapp, Måsøy, Kvalsund, Hasvik, Loppa, Alta, Guovdageaidnu – Kautokeino, Hammerfest, Vadsø, Vardø.
Troms	Kvænangen, Nordreisa, Skjervøy, Gáivuotna – Kåfjord, Storfjord, Lyngen, Karlsøy, Balsfjord, Lenvik, Berg, Torsken, Tranøy, Dyrøy, Sørreisa, Målselv, Salangen, Bardu, Lavangen, Gratangen, Ibestad, Skånland, Kvæfjord, Tromsø, Harstad.
Nordland	Moskenes, Andøy, Sortland, Øksnes, Bø, Hadsel, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Værøy, Røst, Ballangen, Evenes, Tjeldsund, Lødingen, Tysfjord, Hamarøy, Steigen, Sørfold, Fauske, Saltdal, Beiarn, Gildeskål, Meløy, Rødøy, Træna, Lurøy, Rana, Hemnes, Nesna, Dønna, Hattfjelldal, Grane, Vefsn, Leirfjord, Alstahaug, Herøy, Vevelstad, Vega, Brønnøy, Sømna, Bindal, Narvik, Bodø.
Nord-Trøndelag	Leka, Nærøy, Vikna, Flatanger, Fosnes, Overhalla, Høylandet, Grong, Namsskogan, Røyrvik, Lierne, Snåsa, Inderøy, Namdalseid, Verran, Verdal, Leksvik, Frosta, Meråker, Namsos, Steinkjer.
Sør-Trøndelag	Tydal, Selbu, Midtre Gauldal, Holtålen, Røros, Meldal, Rennebu, Oppdal, Osen, Roan, Ålfjord, Bjugn, Rissa, Agdenes, Ørland, Frøya, Hitra, Snillfjord, Hemne.
Møre og Romsdal	Aure, Smøla, Halså, Rindal, Surnadal, Sunndal, Tingvoll, Gjemnes, Averøy, Eide, Sandøy, Midsund, Nesset, Rauma, Vestnes, Haram, Stordal, Stranda, Norddal, Ørsta, Volda, Sande, Vanylven.
Sogn og Fjordane	Flora, Gulen, Solund, Hyllestad, Høyanger, Vik, Balestrand, Leikanger, Sogndal, Aurland, Lærdal, Årdal, Luster, Askvoll, Fjaler, Gaular, Jølster, Førde, Naustdal, Bremanger, Vågsøy, Selje, Eid, Hornindal, Gloppen, Stryn.
Hordaland	Masfjorden, Fedje, Modalen, Vaksdal, Samnanger, Kvam, Voss, Granvin, Ulvik, Eidfjord, Ullensvang, Odda, Jondal, Kvinnherad, Tysnes, Fitjar, Etne.
Rogaland	Utsira, Kvitøy, Sauda, Suldal, Hjelmeland, Lund, Sokndal.

Fylker	Kommuner
Vest-Agder	Sirdal, Kvinesdal, Hægebostad, Audnedal, Åseral, Marnardal, Flekkefjord, Farsund.
Aust-Agder	Risør, Gjerstad, Vegårshei, Tvedestrand, Åmli, Evje og Hornnes, Bygland, Valle, Bykle.
Telemark	Notodden, Kragerø, Drangedal, Nome, Bø, Sauherad, Tinn, Hjørtedalen, Seljord, Kviteseid, Nissedal, Fyresdal, Tokke, Vinje.
Buskerud	Nore og Uvdal, Rollag, Krødsherad, Sigdal, Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nes, Flå.
Oppland	Dovre, Lesja, Sjøk, Lom, Vågå, Nord-Fron, Sel, Sør-Fron, Ringe, Øyer, Gausdal, Vestre Toten, Søndre Land, Nordre Land, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang.
Hedmark	Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Eidskog, Grue, Åsnes, Våler, Trysil, Åmot, Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal, Os.
Østfold	Rømskog, Marker, Aremark.

- 15) Det samlede antallet kommuner som er omfattet av regionalstøttekartet er 281.

2.4 Vurdering av den fleksible metoden

- 16) I nr. 149 i retningslinjene for regionalstøtte fastsettes tre krav som må oppfylles for at områder fra fylker med en befolkningstetthet på over 12,5 innbyggere per km² kan omfattes.
- 17) For det første må inkluderingen ikke føre til en økning i den befolkningen som er omfattet, slik det framgår av nr. 142 i retningslinjene for regionalstøtte. Det forhåndsmeldte støtteområdet omfatter 1 253 474 innbyggere, som utgjør 25,48 % av Norges samlede befolkning, og er dermed under den øvre nasjonale befolkningsgrensen på 25,51 %, slik det er fastsatt i nr. 142 i retningslinjene for regionalstøtte. Overvåkningsorganet mener derfor at dette kravet er oppfylt.
- 18) For det andre må deler av fylkene som kan omfattes av den fleksible metoden ha en befolkningstetthet på under 12,5 innbyggere per km² på nasjonalt plan. Som det framgår av tabell 2 over, er dette kravet oppfylt for kommuner som er inkludert på fylkesplan.
- 19) For det tredje må de inkluderte kommunene være sammenhengende områder som grenser til fylkene med en befolkningstetthet på under 12,5 innbyggere per km². Overvåkningsorganets konklusjon er at de inkluderte kommunene oppfyller dette kravet, slik det framgår av kartet i vedlegget til dette vedtak.⁽⁷⁾

3. Støtteandeler

- 20) Alle støtteberettigede områder har en generell øvre støttegrense på 15 % bruttotilskuddsekivalent, pluss en økning på 20 % for små bedrifter eller 10 % for mellomstore bedrifter. Disse støtteandelene etterkommer tersklene i nr. 154 og 155 i retningslinjene for regionalstøtte.

4. Varighet og vurdering

- 21) Det meldte kartet vil i samsvar med nr. 156 i retningslinjene for regionalstøtte gjelde fra 1. juli 2014 til 31. desember 2020. I henhold til nr. 161 i retningslinjene for regionalstøtte kan det meldte kartet om nødvendig bli gjenstand for en midtveisvurdering i juni 2016 for å fastsette mulige områder som kan være berettiget til regionalstøtte i henhold til artikkel 61 nr. 1 bokstav a) i EØS-avtalen og nivået for støtteandelen som svarer til deres BNP per hode.
- 22) Vedtaket begrenser dessuten ikke Overvåkningsorganets myndighet til å revidere kartet i henhold til overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 del I artikkel 1 nr. 1 dersom dette skulle bli nødvendig før utløpet av perioden angitt ovenfor.

⁽⁷⁾ Overvåkningsorganet bemerker at det er en avstand på mindre enn 10 kilometer, langs svenskegrensen, mellom de tre kommunene Rømskog, Marker og Aremark (i Østfold) og de støtteberettigede områdene i Hedmark. Etter Overvåkningsorganets oppfatning kan de tre kommunene i Østfold uansett anses å grense til de andre støtteberettigede områdene i henhold til nr. 147 i retningslinjene for regionalstøtte. Overvåkningsorganet bemerker dessuten at befolkningstettheten i Rømskog, Marker og Aremark er lav (6,9 per km²).

5. Konklusjon – regionalstøttekartet er i samsvar med retningslinjene for regionalstøtte

- 23) På grunnlag av nevnte vurdering mener Overvåkningsorganet at det norske regionalstøttekartet for 2014–2020 er i samsvar med prinsippene i retningslinjene for regionalstøtte, ettersom det omfattede området ikke overstiger den befolkningsdekningen som er støtteberettiget i henhold til nr. 142 i retningslinjene for regionalstøtte. De inkluderte områdene oppfyller også de andre kravene i nr. 149 i retningslinjene for regionalstøtte, ettersom støtteandelene overholder tersklene fastsatt i nr. 154 og 155 i retningslinjene for regionalstøtte, og ettersom varigheten ikke overstiger varigheten fastsatt i nr. 156 –

GJORT DETTE VEDTAK:

Artikkel 1

Det norske regionalstøttekartet 2014–2020 er i samsvar med prinsippene fastsatt i retningslinjene for regionalstøtte. Kartet i vedlegget til dette vedtak utgjør herved en integrert del av retningslinjene for regionalstøtte.

Artikkel 2

Dette vedtak er rettet til Kongeriket Norge.

Artikkel 3

Bare den engelske utgaven av vedtaket har gyldighet.

Utferdiget i Brussel 26. februar 2014

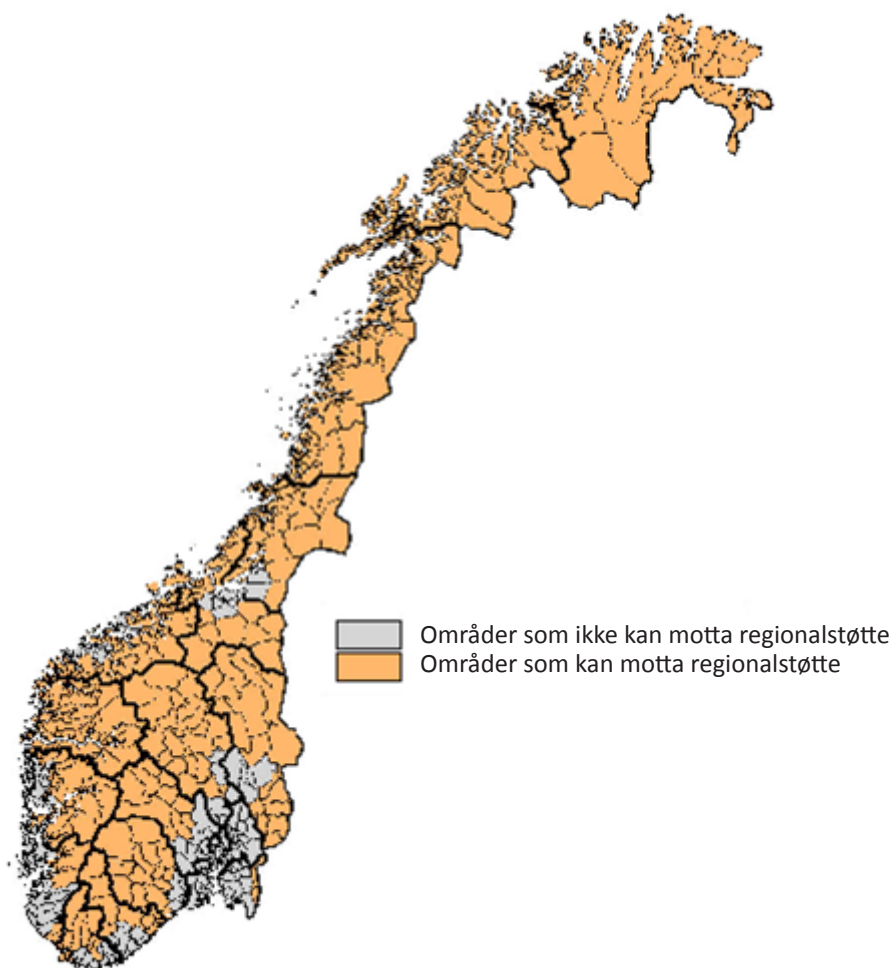
For EFTAs overvåkningsorgan

Oda Helen Sletnes
President

Frank Büchel
Medlem av kollegiet

VEDLEGG

Regionalstøttekart 2014–2020

EU-ORGANER

KOMMISSJONEN

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning

2014/EØS/34/03

(Sak M.7188 – Remondis Nederland/SITA Recycling Services/JV)

Sak som kan behandles etter forenklet framgangsmåte

1. Kommisjonen mottok 4. juni 2014 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der de nederlandske foretakene Remondis Nederland B.V., som eies av det tyske konsernet Remondis AG & Co (Remondis Group), og som i siste instans kontrolleres av tyske Rethmann AG & Co. KG, og SITA Recycling Services B.V. ("SITA"), som i siste instans kontrolleres av det franske foretaket Suez Environnement Company SA, i fellesskap overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over et nystiftet nederlandsk fellesforetak ("NewCo").
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Ramondis Group: internasjonalt foretak for vann- og miljøtenester med virksomhet innenfor blant annet innsamling, sortering og resirkulering av plastavfall.
 - SITA: virksomhet i Nederland på området innsamling, transport og behandling av industriavfall, spesialavfall og husholdningsavfall samt vedlikehold av spillvannsledninger og jordsanering.
 - NewCo: vil utøve virksomhet innenfor sortering av nederlandsk huskholdningsplastavfall.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt. Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004.⁽²⁾
4. Kommisjonen innbyr berørt tredjemann til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 178 av 12.6.2014. Merknadene sendes til Kommisjonen, med referanse M.7188 – Remondis Nederland/SITA Recycling Services/JV, per faks (+32 (0)2 296 43 01), per e-post (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) eller per post til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Brussels

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1. ("Fusjonsforordningen")

⁽²⁾ EUT C 366 av 14.12.2013, s. 5.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning**2014/EØS/34/04****(Sak M.7216 – Reggeborgh/Argos Energy Group)**

1. Kommissjonen mottok 4. juni 2014 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der Reggeborgh Invest B.V. ("Reggeborgh", Nederland) ved kjøp av aksjer alene overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over Argos Group Holding ("Argos Holding", Nederland).
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Reggeborgh: virksomhet innenfor handel med og levering av petroleumsprodukter til bruk på land og i vann, eiendomsutvikling, byggsektoren og fartøyutleie.
 - Argos Holding: virksomhet i Nordvest-Europa innenfor handel med og levering av petroleumsprodukter til bruk på land og i vann.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommissjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt.
4. Kommissjonen innbyr berørt tredjemann til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommissjonen.

Merknadene må være Kommissjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 178 av 12.6.2014. Merknadene sendes til Kommissjonen, med referanse M.7216 – Reggeborgh/Argos Energy Group, per faks (+32 (0)2 296 43 01), per e-post (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) eller per post til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Brussels

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1. ("Fusjonsforordningen")

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning**2014/EØS/34/05****(Sak M.7219 – Sonaci/DTS/Sonaci DT)****Sak som kan behandles etter forenklet framgangsmåte**

1. Kommisjonen mottok 5. juni 2014 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der foretakene Sonangol Comercializacao Internacional Ltd ("Sonaci", Angola), som i siste instans kontrolleres av den angolske stat, og DTS Holdings (Singapore) Pte. Ltd ("DTS, Singapore), et fellesforetak mellom Trafigura Beheer B.V. (Nederland) og Cochan Ltd (Bahamas), i fellesskap overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over foretaket Sonaci DT Pte. Ltd ("Sonaci DT", Singapore) ved kjøp av aksjer i et nystiftet fellesforetak.
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Sonaci: fungerer som representant for Sociedade Nacional de Combustiveis de Angola, Empresa Publica, innenfor markedsføring av råolje og naturgass. Sonaci sørger for og forhandler kjøp og salg av disse produktene.
 - DTS: har en allsidig portefølje av interesser innenfor handel, shippinginfrastruktur, gruvedrift, logistikk, fast eiendom og distribusjon av oljeprodukter fortrinnsvis i Angola og Sør-Afrika. Foretaket eier for tiden også en handelsvirksomhet for flytende naturgass.
 - Sonaci DT: vil ha virksomhet innenfor internasjonal handel med flytende naturgass.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt. Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004.⁽²⁾
4. Kommisjonen innbyr berørt tredjemann til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 180 av 13.6.2014. Merknadene sendes til Kommisjonen, med referanse M.7219 – Sonaci/DTS/Sonaci DT, per faks (+32 (0)2 296 43 01), per e-post (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) eller per post til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Brussels

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1. ("Fusjonsforordningen")

⁽²⁾ EUT C 366 av 14.12.2013, s. 5.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning**2014/EØS/34/06****(Sak M.7265 – Zimmer/Biomet)**

1. Kommisjonen mottok 3. juni 2014 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der Zimmer Holdings Inc. ("Zimmer", USA) ved kjøp av aksjer alene overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over det hele Biomet, Inc. ("Biomet", USA).
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Zimmer: virksomhet innenfor formgivning, utvikling, framstilling og markedsføring av ortopedisk, gjenoppbyggende, spinal- og traumainnretninger.
 - Biomet: utøver også virksomhet innenfor ortopediske og andre medisinske innretninger og tilknyttede produkter.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt.
4. Kommisjonen innbyr berørt tredjemann til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 180 av 13.6.2014. Merknadene sendes til Kommisjonen, med referanse M.7265 – Zimmer/Biomet, per faks (+32 (0)2 296 43 01), per e-post (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) eller per post til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Brussels

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1. ("Fusjonsforordningen")

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning**2014/EØS/34/07****(Sak M.7301 – PAI Partners/Euro Media Group)****Sak som kan behandles etter forenklet framgangsmåte**

1. Kommissjonen mottok 5. juni 2014 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der det franske foretaket PAI Partners ved kjøp av aksjer alene overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele det franske foretaket Euro Media Group.
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - PAI Partners: porteføljeforvaltningsvirksomhet på vegne av tredjemann.
 - Euro Media Group: levering av teknisk utstyr og tekniske tjenester for produksjon og levering av medieinnhold.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommissjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt. Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004.⁽²⁾
4. Kommissjonen innbyr berørt tredjemann til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommissjonen.

Merknadene må være Kommissjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 178 av 12.6.2014. Merknadene sendes til Kommissjonen, med referanse M.7301 – PAI Partners/Euro Media Groups, per faks (+32 (0)2 296 43 01), per e-post (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) eller per post til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Brussels

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1. ("Fusjonsforordningen")

⁽²⁾ EUT C 366 av 14.12.2013, s. 5.

Vedtak om å avslutte formell gransking etter tilbaketrekking fra medlemsstatens side 2014/EØS/34/08**Statsstøtte – Slovenia****(Artikkel 107–109 i traktat om Den europeiske unions virkemåte)****Kommisjonsmelding i henhold til artikkel 108 nr. 2 TEUV – Tilbakekalling av forhåndsmelding****Statsstøtte SA.33707 (2013/C) – Regionalstøtte til Revoz d.d.**

Kommisjonen har vedtatt å avslutte den formelle granskingen i henhold til artikkel 108 nr. 2 TEUV som ble innledet 2. juli 2013 med hensyn til ovennevnte tiltak, ettersom Slovenia 18. juli 2013 trakk tilbake meldingen.

Vedtak om å avslutte formell gransking etter tilbaketrekking fra medlemsstatens side 2014/EØS/34/09**Statsstøtte – Portugal****(Artikkel 107–109 i traktat om Den europeiske unions virkemåte)****Kommisjonsmelding i henhold til artikkel 108 nr. 2 TEUV – Tilbakekalling av forhåndsmelding****Statsstøtte SA.34764 (2012/C) – Regionalstøtte til Europac Kraft Viana, SA**

Kommisjonen har vedtatt å avslutte den formelle granskingen i henhold til artikkel 108 nr. 2 TEUV som ble innledet 9. mai 2012⁽¹⁾ med hensyn til ovennevnte tiltak, ettersom Portugal 15. april 2014 trakk tilbake meldingen.

⁽¹⁾ EUT C 395 av 20.12.2012, s. 72.

**Kommisjonsmelding i henhold til artikkel 16 nr. 4 i europaparlaments- og
rådsforordning (EF) nr. 1008/2008 om felles regler for drift av lufttrafikk
i Fellesskapet**

2014/EØS/34/10

Innføring av forpliktelse til å yte offentlig tjeneste med hensyn til ruteflyging

Medlemsstat	Storbritannia
Berørte flyruter	Newquay – Heathrow Airport Newquay – Gatwick Airport Newquay – Stansted Airport Newquay – Luton Airport Newquay – London City Airport Newquay – Southend Airport
Ikrafttredelsesdato for forpliktelse til å yte offentlig tjeneste	26. oktober 2014
Adresse der teksten til og eventuell relevant informasjon og/eller dokumentasjon om den endrede forpliktelsen til å yte offentlig tjeneste kan fås	Cornwall Council New County Hall Treyew Road Truro TR1 3AY STORBRITANNIA Att.: Corporate Procurement Services E-post: jcarlyon@cornwall.gov.uk

**Kommisjonsmelding i henhold til artikkel 17 nr. 5 i europaparlaments- og
rådsforordning (EF) nr. 1008/2008 om felles regler for drift av lufttrafikk
i Fellesskapet**

2014/EØS/34/11

**Anbudsinnbudelse i forbindelse med forpliktelse til å yte offentlig tjeneste
med hensyn til ruteflyging**

Medlemsstat	Storbritannia
Berørte flyruter	Newquay – Heathrow Airport Newquay – Gatwick Airport Newquay – Stansted Airport Newquay – Luton Airport Newquay – London City Airport Newquay – Southend Airport
Avtalens gyldighetsperiode	Oktober 2014 til september 2018
Frist for innsending av søknader og anbud	61 dager etter at meldingen er kunngjort i <i>Den europeiske unions tidende</i> (7.6.2014)
Adresse der teksten til anbudsinnbudelsen og eventuell relevant informasjon og/eller dokumentasjon om det offentlige anbudet og forpliktelsen til å yte offentlig tjeneste kan fås	Cornwall Council New County Hall Treyew Road Truro TR1 3AY STORBRITANNIA Att.: Corporate Procurement Services E-post: jcarlyon@cornwall.gov.uk

Melding fra den polske regjering vedrørende europaparlaments- og rådsdirektiv 94/22/EF av 30. mai 1994 om vilkårene for tildeling og bruk av tillatelser til å drive leting etter og utvinning av hydrokarboner i området konsesjonsblokk nr. 107 **2014/EØS/34/12**

Anbudsprosedyren gjelder tildeling av tillatelser til leting etter og/eller utvinning av olje- og naturgassforekomster i området konsesjonsblokk nr. 107 i provinsene Pomorskie, Kujawsko-Pomorskie og Wielkopolskie:

Navn	Blokk nr.	1992-referanser	
		X	Y
Konsesjonsblokk nr. 107	107	655 744,98	368 038,05
		654 908,86	400 994,77
		627 130,36	400 408,57
		627 983,42	367 257,46

Søknadene må dekke dette området.

Søknader om tillatelser skal inngis til Miljøverndepartementets hovedkontor senest kl. 12.00 midt på dagen sentraleuropeisk tid den siste dagen av 91-dagersperioden som starter dagen etter at denne meldingen ble kunngjort i *Den europeiske unions tidende* (EUT C 166 av 3.6.2014, s. 14).

Mottatte søknader vil bli vurdert ut fra følgende kriterier:

- a) foreslått teknologi (50 %)
- b) søkerens tekniske og økonomiske ressurser (40 %)
- c) den foreslåtte avgiften for innføring av bruksrettigheter til gruvedrift (10 %)

Minsteavgiften for innføring av bruksrettigheter til gruvedrift for konsesjonsblokkområdet nr. 107 er:

1. ved leting etter olje- og naturgassforekomster:
 - **i en treårig grunnperiode:** PLN 102 612 59 per år
 - **for det fjerde og femte året av en avtale om bruksrettigheter til gruvedrift:** PLN 123 135 10 per år
 - **for det sjette og etterfølgende år av en avtale om bruksrettigheter til gruvedrift:** PLN 143 657 62 per år
2. ved leting etter olje- og naturgassforekomster:
 - **i en treårig grunnperiode:** PLN 205 225 17 per år
 - **for det fjerde og femte året av en avtale om bruksrettigheter til gruvedrift:** PLN 246 270 21 per år
 - **for det sjette og etterfølgende år av en avtale om bruksrettigheter til gruvedrift:** PLN 287 315 24 per år
3. ved leting etter og utvinning av olje- og naturgassforekomster:
 - **i en femårig grunnperiode:** PLN 205 225 17 per år
 - **for det sjette, sjuende og åttende året av en avtale om bruksrettigheter til gruvedrift:** PLN 246 270 21 per år
 - **for det niende og etterfølgende år av en avtale om bruksrettigheter til gruvedrift:** PLN 287 315 24 per år

Søknaden vil åpnes i offentlighet på Miljøverndepartementets hovedkontor klokka 12 midt på dagen sentraleuropeisk tid den 14. virkedagen etter at søknadsfristen har utløpt. Behandlingen av søknadene vil være ferdigstilt innen seks måneder etter søknadsfristens utløp. Søkerne vil bli informert skriftlig om resultatet av søknadsbehandlingen.

Søknadene skal skrives på polsk.

Bevilgende myndighet vil gi tillatelser til leting etter og utvinning av olje- og naturgassforekomster til den utvalgte søkeren etter å ha innhentet uttalelse fra vedkommende myndigheter, og vil inngå en avtale om utvinningstillatelser med denne søkeren.

Det berørte foretaket må inneha både bruksrettigheter til gruvedrift og en tillatelse for å kunne utøve virksomhet som omfatter leting etter og utvinning av hydrokarboner i Polen.

Søknadene sendes til miljøverndepartementet på følgende adresse:

Ministerstwo Środowiska
Departament Geologii i Koncesji Geologicznych
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa
POLSKA/POLEN

Ytterligere opplysninger fås på følgende steder:

- Miljøverndepartementets nettsted: www.mos.gov.pl
- Departament Geologii i Koncesji Geologicznych

Ministerstwo Środowiska
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa
POLSKA/POLEN

Tlf.: +48 225792449
Faks: +48 225792460
E-post: dgikg@mos.gov.pl

Innbydelse til å sende inn søknader – 2014

2014/EØS/34/13

Unionens tredje handlingsprogram på området helse (2014–2020)

Det er offentliggjort en søknadsinnbydelse, ”Helse – 2014”, innenfor rammen av Unionens tredje handlingsprogram på området helse (2014–2020).⁽¹⁾

Søknadsinnbydelsen omfatter følgende deler:

- innbydelse til å sende inn forslag til tilskudd til konkrete tiltak i form av prosjekter
- innbydelse til å sende inn forslag til tilskudd til drift av frivillige organisasjoner (driftstilskudd)

Søknadsfrist for innsending av forslag elektronisk er for prosjekttilskudd 25. september 2014, for rammeavtale om partnerskap for driftstilskudd 25. september 2014 og for søknad om den særlige tilskuddsavtalen 25. september 2014.

Alle opplysninger, herunder kommisjonsbeslutning av 26. mai 2014 om vedtakelse av arbeidsprogrammet 2014 for gjennomføring av Unionens tredje handlingsprogram på området helse (2014–2020), og om kriteriene for utvelgelse av og støtte til tiltak innenfor dette programmet, er tilgjengelige på nettstedet til forvaltningsorganet for forbruker-, helse- og næringsmiddelspørsmål (Chafea):

<http://ec.europa.eu/chafea/>

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 282/2014 av 11. mars 2014 om opprettelse av Unionens tredje rammeprogram på området helse (2014–2020), og om oppheving av beslutning nr. 1350/2007/EF (EUT L 86 av 21.3.2014, s. 1).